

**"תיכף בשמעו את
דברי, הוציא בעל
ה'מנחת יצחק' בקבוק
'לחיים' וגביעי כסף
קטנים לכבוד הדפסתו
של הקונטרס החדש,
והחל משוחח איתי
בקדושת הרשב"י"**

**שיחה מיוחדת מהגה"צ
רבי בן ציון גוטפרב שליט"א**

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 432

פנינים לפרשת בהר תשפ"ד

"תיכף בשמעו את דברי, הוציא בעל ה'מנחת יצחק' בקבוק 'לחיים' וגביעי כסף קטנים והורה לי לשתות עמו 'לחיים' לכבוד הדפסתו של הקונטרס החדש, בשוחחו אתי בקדושת הרשב"י. "אמור נא ר' בן ציון", אמר לי "כיצד ביאר דברי הפייטן - קשרת קשרי שין קשריך"???"

שיחה מיוחדת מהגה"צ רבי בן ציון גוטפרב שליט"א ראש ישיבת תורת ה' ומראשי קהילת 'המתמידים', על זהירות בכבוד חברו בימי הספירה

אליעזר (לייזר) רוט

לפני 42 שנה בדיוק, זכיתי בס"ד להדפיס קונטרס, ובו פירוש רחב על הפיוט הנודע 'בר יוחאי', המושר בפי כל ישראל ביום ל"ג בעומר, אשר חיברו המקובל האלוקי רבי שמעון לביא זצ"ל. החיבור מיוסד ומבוסס על עשר הספירות, וכל מילה בו רומזת לעניינים רבים ונשגבים. את החיבור שלי הקדשתי לעיון בעומק הפשט של הפיוט, וב"ה אחרי עמל ויגיעה יצא מתחת ידי קונטרס מכובד.

מן השמים זיכו אותי שהחיבור נתפרסם באותה עת ועשה רושם, והודפס גם בספר 'הוד שבהוד' בהוצאת חסידי צאנז, אשר בו דרשותיו וחידושיו של הרה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנז זיע"א, ובסוף הספר צירפו את הקונטרס הזה. באותה העת, ימים אחדים לפני ל"ג בעומר, כשכבר היה תחת ידי הקונטרס המודפס, עליתי לאבי מורי הגאון הצדיק רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל, והבאתי לו את חיבורי.

אבא זצ"ל נורא התרגש ושמוח בזה, הוא עיין בו בחיבה רבה והחמיא לי על העבודה היפה, ולאחר מכן הוסיף ואמר שמאחר ואנו זכינו להיות מקורבים מאוד למרא דאתרא של ירושלים עיר הקודש, הגאון בעל ה'מנחת יצחק' זצ"ל, מן הראוי שאני אתן לרב באופן אישי את הקונטרס שחיברתי כדי לזכות בברכתו.

בקשה זו נראתה לי קצת מוזר. לו הייתי מחבר חיבור תורני לשם ולתפארת, או איזה ספר הלכתי ובו אני יורד לעומקה של הלכה יש טעם לגשת עם זה לרבה של ירושלים, אבל עם כל הכבוד מדובר

רק בקונטרס, שעוסק בביאור לפיוט. סברתי שאין טעם לבוא עם זה לרבה הגדול של ירושלים עיה"ק ולהתהדר בפניו 'ראו גידולים שגידלתי'... זה היה נראה לי לא כ"כ מקובל.

"אכן אבי מורי דחה את דברי מכל וכל ועמד על דעתו שזה קונטרס מעט הכמות ורב האיכות, וכדי לכבד את רבה של ירושלים חובה עלי לעלות אליו ולהציג בפניו את הקונטרס שחיברתי. והוסיף לומר אלי שאין לי מושג בגודל ענוותנותם של תלמידי חכמים ובפרט מגדולי ישראל שמכבדים ומעריכים כל אדם.

"חזקה עלי מצוות אבי מורי, ולא יכולתי לסרב לו כמובן, ולכן עם כל אי הנעימות שהרגשתי, לקחתי שני קונטרסים, ועליתי לרבינו בעל ה'מנחת יצחק' והצגתי בפניו את פרי עמלי.

"מיד כשראה אותי קיבלני הרב בשמחה גלויה ובחביבות ושאלני לשם מה הגעתי אליו, ובפנים סמוקות הצגתי בפניו את הקונטרס שחיברתי, והתנצלתי שאולי זה לא חשוב לבוא ולגזול מזמנו של הרב בעבורו, אמנם אני באתי במצוות כיבוד אב.

"תיכף בשמעו את דברי, לקח את הקונטרס והוציא אלי מחדרו הפנימי בקבוק 'לחיים' ושני גביעי כסף קטנים, וביקש שאשב לידו. תחילה מזג לי ולאחר מכן מזג גם לעצמו מעט משקה, והורה לי לשתות עמו 'לחיים' לכבוד הדפסתו של הקונטרס החדש. בשוחחו אתי בקדושת הרשב"י ע"ה.

"בתוך השיחה שאלני הרב, "אמור נא ר' בן ציון, כיצד ביארת דברי הפייטן 'קשרת קשרי שין קשריך'???"

"ממדת דרך ארץ ומחובת כבוד התורה עניתי לו תיכף, אדרבה אני רוצה לשמוע כיצד מבאר הרב משמעותו של קטע הפיוט הזה.

"ואכן ענה לי שיש לו ביאור יפה בפיוט הזה שדרש בבית המדרש 'זופניק' ב'סעודה שלישית' בשבת האחרונה". הרב חזר בפני על הביאור הנפלא שאמר, ולאחר מכן אמר: "עכשיו בוא ונראה איך אתה ביארת את המילים הללו בפיוט". הוא פתח את הקונטרס ועיין בביאור שכתבתי בהנאה גלויה, ולאחר מכן אמר לי: "אכן, אתה אומר פירוש יותר טוב ממני בפשט של הדברים", והטעים את דבריו שהוא מתייחס לפשט, כי החיבור שלי הוא לפשוטו של הפיוט, בעוד שהרב אמר ביאור יותר עמוק.

"כמובן שלקבל מחמאה כזו מפיו של הגאון בעל ה'מנחת יצחק' זה לא דבר של מה בכך. הסמקתי בהתרגשות מהתגובה.

"כשחזרתי לאבי מורי, וסיפרתי לו שרבה של ירושלים אכן נהנה למראה הקונטרס ושיבח אותו מאוד, ואף שתה עמי 'לחיים' באופן מיוחד, אף שאני בסך הכל אברך צעיר יחסית שחיבר קונטרס קטן, ואילו הוא אחד מגדולי הפוסקים בדור גאב"ד דירוש"ת...!"

"נענה אבי ואמר לי שזה התיקון של ימי ספירת העומר... ההיפך הגמור מ"לא נהגו כבוד זה בזה", כאן מגיע גדול הדור ומכבד אברך צעיר ממנו בכמעט חמישים שנה בכזה כבוד גדול, זאת העבודה של ימי הספירה!".

זכורני סיפור נפלא שהיה עם ראש ישיבת מיר

"האמת ניתנת להיאמר, שסיפורים של מידות טובות ומתן כבוד לבריות, שלובים בד בבד בכל תיאור על כל אחד מגדולי ישראל, וזאת מהסיבה הפשוטה: מידות טובות היא דרישה בסיסית והכי הכרחית כדי לצמוח גדול בתורה. אין שום אפשרות להיות אחד מגדולי הדור ואפי' להגיע למדרגת ת"ח מבלי להשיג מעלת הענווה ובמידות טובות, ולא היה גדול אחד בישראל שלא היה מושלם

במידותיו לפני שעלה לגדולה.

"זכורני סיפור נפלא שהיה עם ראש ישיבת מיר הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, שכידוע היה איש קדוש מאוד עם מסירות נפש מופלאה לתורה, והמידות שלו היו לשם ולתהלה.

"שמעתי שמספרים שפעם יצא הגאון רבי נתן צבי מהישיבה לראות בהתקדמות הבניה שבנו עבור ישיבת מיר באותה עת, (אולי לקבל איזה החלטה לגבי עניין מסוים וכדומה). כשהגיע למקום, הוא הבחין בכמה מתלמידי הישיבה שעמדו שם וצפו במלאכת הבניה בהתעניינות.

"כמובן שהבחורים הרגישו מאוד לא נעים. הם נתפסו בקלקלתם. במקום לשבת בישיבה וללמוד, הם עומדים בחוץ ומסתכלים על פועלי הבניין איך הם סוחבים בלוקים ושופכים מלט. ועוד על ידי מי הם נתפסו? על ידי ראש הישיבה בכבודו ובעצמו!!! אוי לאותה בושא...

"אבל רבי נתן צבי לא נתן להם אפילו רגע אחד כדי להתחיל להתבייש. הוא מיד נעמד יחד איתם, וצפה בעניין רב במלאכת הבניה. "זה מאוד מעניין לראות את קצב ההתקדמות" אמר להם כאילו גם הוא נהנה מהמחזה בדיוק כמותם. הבחורים הבינו טוב מאוד שהוא עושה זאת רק כדי להקל מעט מעל משא הבושה שהם נושאים על שכמם ברגעים אלו, רבי נתן צבי ביזה את עצמו יחד איתם, כדי שלא יתביישו בגינו!

"אכן לא חסרים סיפורים ועובדות על הגאונות העצומה של רבי נתן צבי במידות ובכל העניינים שבין אדם לחברו, אבל אני אספר כאן מעשה שזכיתי להיות עד לו, וכך היה המעשה:

ואז פנה אלי מורנו ורבינו הגאון רבי לייבל מינצברג זצ"ל

"באותם ימים נקלעה הישיבה שלנו, ישיבת 'תורת ה' למצוקה כספית קשה. היינו צריכים לשלם משכורות ולממן את העלויות של החזקת הישיבה, אבל השאלה 'כסף מנלן' העיקה עלינו באופן מיוחד באותם ימים.

"ואז פנה אלי מורנו ורבינו הגאון רבי לייבל מינצברג זצ"ל, ראש הקהילה הקדושה קהל עדת ירושלים שניצח על מלאכת הקודש במסירות מיוחדת, ואמר לי שהיות ששמע שרבי נתן צבי פינקל זצוק"ל ראש ישיבת מיר המעטירה נוהג לסייע מפעם לפעם לישיבות הנמצאות במצוקה. ועל אף שהוא עצמו מנהל ישיבה גדולה עם הוצאות עצומות, אין הדבר מונע ממנו לשאת בעול גם עם ישיבות נוספות ולהעניק להם נתינות מכובדות אותן הוא מפריש גם מהכספים שאסף באמריקה עבור ישיבת מיר, כי לימוד תורה הוא לימוד תורה בכל מקום, וכידוע שגם הסבא קדישא הגאון הגדול רבי אליעזר יהוד'ל זצוקלה"ה נהג כן להעניק מכספי הישיבה לתלמידי חכמים שלא למדו בישיבת מיר.

"ואכן רבי נתן צבי היה מגייס סכומי כסף עצומים במסירות נפש מופלאה בנסיעותיו לארצות הברית. וידוע שבערוב ימיו כאשר תש

כשאני שמעתי את ההצעה זה הצחיק אותי, כי מרן אף פעם לא היה שותה תה. הוא היה תמה ביותר על המושג הזה של שתיית תה, ולא הבין מה זה בכלל. הוא היה מנסה להבין איך זה שהקצת חום הזה שיש במים מוסיף משהו למישהו, מה העניין להוסיף תה למים?

הגאון רבי משה סחייק שליט"א, תלמידו חביבו של מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א ומחבר סדרת ספרי 'מזקנים אתבונן' בשיחה נוספת מיוחדת לרגל הדפסתו של הכרך החדש בסדרה, על 'בין אדם לחברו'

יעקב א. לוסטיגמן

בשבוע שעבר הבאנו את חלקה הראשון של השיחה המרתקת שערכנו עם הגאון רבי משה סחייק שליט"א, תלמידו חביבו של מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א, ומחבר סדרת ספרי 'מזקנים אתבונן', ששוחח עמנו על מידת הוותרנות המופלגת של מרן זיע"א, לרגל ההוצאה לאור של הכרך החדש בסדרה, העוסק בסוגיות שבין אדם לחברו, בהשקפתו הטהורה של מרן הגראי"ל.

הרב סחייק שיתף אותנו עם כמה תובנות עמוקות ועובדות מרתקות, ששמע מפיו של מרן זצ"ל, וכעת אנחנו מביאים עוד חלק מאותה מסכת מופלאה בס"ד, ויה"ר שנזכה לגעת בקצה המדרגה המופלאה הזאת של הוויתור המוחלט לכל אדם.

במאמר הקודם, הציג הרב סחייק את הוותרנות המופלאה של מרן זצ"ל, כחלק בלתי נפרד מאמונה מוחלטת וגורפת, שהכל מאתו יתברך, ואם בא על האדם צער או נזק כלשהו, זה רק כדי לרמוז לו שהוא צריך להתחזק או לתקן איזו מידה או איזו הנהגה שעשה שלא כשורה.

הפעם ממשיך הרב סחייק להרחיב מעט בעניין זה, אבל לא רק: "אצל מרן זצ"ל היה זה דבר ברור לחלוטין, שאם הוא מרגיש לא טוב, זה רק בגלל החטאים והעוונות שלו. אם היתה לו שפעת שלושה ימים, הוא היה מתבייש לצאת לרחוב. "אני אצא עכשיו לרחוב וכולם יגידו הנה בעל העבירה הלזה יוצא החוצה מביתו בלי בוש", הוא היה אומר, כי מבחינתו היה ברור שכולם מבינים את מה שהוא מבין, שהוא נדבק בשפעת רק בגלל שהוא 'בעל עבירה'.

ולכן, תמיד כשביקר אצלו רופא ורשם לו תרופות או נתן חוות דעת, מרן היה מקשיב לו כי 'ניתנה לרופא רשות לרפא', הוא לא היה מזלזל בדברי הרופאים חלילה, אבל יכלו לראות עליו שהוא מקשיב להם כי אין ברירה, ולא כי זה באמת מעניין אותו מה אומרים הרופאים שמנסים להסביר מה הגורם לכאבים או לחולשה. מבחינתו התשובה היתה ברורה עוד לפני שהרופא הגיע... זה הכל בגלל שהוא צריך לעשות תשובה, אם הוא יעשה תשובה כראוי ויזכה לזכך את עצמו, הכאב ממילא יחלוף.

על החלק הזה של האמונה האבסולוטית ישב כל הנושא של

הוויתור. כשאדם יודע בוודאות שאף אחד לא נוגע במוכן לו אפילו כמלוא נימה, אין לו שום מניעה לוותר בכל ויכוח ובכל נושא. ממילא זה לא יגע אפילו לא בקצה של מה ששייך לו, אז למה להתעקש ולהתווכח?

אבל על כך נוסף עוד חלק, חשוב לא פחות, ואני חושב שהחלק הזה במשנתו של מרן פחות מוכר בציבור, ואולי ראוי לעסוק בו יותר.

הדוגמה של צעדים היא הדוגמה שקל מאוד להבין אותה

מרן היה מביא את דעת החזו"א, ומקור הדברים מופיע גם בספר חסידים [קס"ב], שכל אדם נולד לעולם עם מכסה מוגבלת של הכוחות השונים הטבעיים בו. למשל, כמה צעדים יוכל האדם הזה לצעוד, נניח שעשרה מיליארד צעדים - אם הוא ינצל את כל המכסה הזאת ב-30 שנה הראשונות לחייו, לאחר מכן הוא לא יוכל עוד לצעוד כי מלאי הצעדים שלו אזל.

שום השפעה על התוצאה הסופית, וכל אחד מקבל את מה שמגיע לו בלי שיחסר ממנו אפילו כמלוא נימה.

מעבר לכך, לא רק שמוויכוח לא מרוויחים כלום, אלא שגם מפסידים כוחות. אדם שמתווכח על עניינים גשמיים, מפסיד מהיכולת שלו להתווכח על סוגיא בגמרא או בהלכה. הוא משתמש ב'כח הוויכוח' שלו ומנצל אותו לדברים שאין בהם תועלת. אחד כזה הוא ממש בבחינת שוטה המאבד מה שנותנים לו.

ובהנהגה זו לא רק החזו"א נקט אלא עוד גדולים כגון החפץ חיים והביא מרן שהחפץ חיים היה נמנע מלהתווכח בוויכוחים מיותרים, כפי שכותב נכדו: טבעו של החפץ חיים היה, שכאשר לא רצה להתווכח עם האדם העומד למולו, היה מפטיר בזה הלשון: "אם אינכם רוצים אז לא, אני כן רוצה!".

והנה החפץ חיים היה אומר בברכת המזון "בונה ברחמי ירושלים", ואבי שאל את הח"ח שזה אינו תואם עם כללי הדקדוק, "בונה ירושלים ברחמים" יש פסוק כזה, אבל "בונה ברחמי ירושלים" לכאורה אינו נכון?

ועל כך ענה החפץ חיים: אם אינכם רוצים להגיד כך, אל תאמרו! אני כן רוצה להגיד כך. הוא לא רצה אפילו להיכנס לויכוח בענין זה, וכך היה בעשרות דברים.

בדרך כלל לא היה החפץ חיים מספר את הסיבה האמיתית שהכריעה אותו לנהוג כך וכך, רק על כל דבר היית יכול לשמוע ממנו עשרה טעמים, [ואת הטעם הכמוס עימו לא אמר]. ונימוקו עמו, משום שאם אני אוהו שאני צודק, לשם מה לגרום שיבוא להתווכח איתי שסברתי אינה נכונה, שטעמי אינו נכון, ולכך לא היה מסביר את עצמו לאלה ששאלוהו רק בכדי לברר מקחו אם הוא צודק או לא [ספר מאיר עיני ישראל ח"א דברי נכד הח"ח]. ובדרך זו ממש נהג ראש הישיבה!

שהראש ישיבה ישתה כוס תה

אני זוכר שהיה פעם משהו שבעיני נתפס כמעשה פלא של ממש. היה זה לעת זקנתו של מרן זצ"ל, כשתקפה אותו חולשה. אולי הוא היה קצת מצונן באותה הפעם.

ישב אצלו אחד מבני הבית, שראה שמרן חלוש, והציע לו "שהראש ישיבה ישתה כוס תה".

כשאני שמעתי את ההצעה זה הצחיק אותי, כי מרן אף פעם לא היה שותה תה. הוא היה תמהה ביותר על המושג הזה של שתיית תה, ולא הבין מה זה בכלל. הוא היה מנסה להבין איך זה שהקצת חום הזה שיש במים מוסיף משהו למישהו, מה העניין להוסיף תה למים? ראש הישיבה כמובן דחה את ההצעה, הוא לא צריך תה ולא מבין איך זה יעזור לו לחיזוק הגוף. הרי כבר דיברנו על כך שה'חטאים' שלו הם שגרמו לו להרגיש לא טוב, והוא לא שמע מעודו על כך ששתיית תה מעוררת לתשובה באופן מיוחד...

אבל האורח התעקש והפציר במרן שוב ושוב שישתה תה, כי זה דבר ידוע ומוסכם על כולם שתה הנו משקה בריא ומחזק.

חשבתי באותה שעה לעצמי: אם אני תשעים שנה לא הייתי שותה

הדוגמה של צעדים היא הדוגמה שקל מאוד להבין אותה כי זה משהו שאפשר לספור בקלות, אבל הרעיון נכון גם לדברים אחרים, כמו למשל הנאה, כמה נגזר על האדם ליהנות בעולם הזה? ברגע שהוא יעבור את סך ההנאות שנגזרו לו, הוא כבר לא יוכל עוד ליהנות, אותו הדבר גם להיפך, לגבי סבל ולגבי כאב או כל תחושה וכוח אחר שיש לאדם.

ולכן מי שרוצה לפעול בצורה חכמה, צריך להשקיע את הכאב שלו בתורה. מי שכואב לו כשהוא לא זוכר היטב את הדף שלמד אתמול, זה מוריד לו מהמכסה של הכאב שהוא אמור לעבור, וממילא מציל אותו מכאבים אחרים, גשמיים. לעומת זאת, מי שמשקיע את כל כח ההנאה שלו בצלחת עמוסה בטשולנט בשרי ב'ליל שיש', מבזבז את ההנאה שיכול היה לחוש במקום זאת בדף גמרא.

מרן הגראי"ל לקח את זה כדרך חיים, והוא אמר פעם שההצלחה האדירה של מרן הזון איש להטביע כזה חותם עצום על העולם, יותר ממה שזכו לו הרבה גדולי תורה אחרים, נעוצה בכך שהחזון איש היה מחשב על פעולה וכל מעשה, שלא לבזבז את הכוחות שלו לדברים שאין בהם תועלת. הוא חישב כל פסיעה אם היא נחוצה וכדומה. בעיקר הדגיש את הענין שלא לבזבז כוחו בוויכוחים מיותרים, אף שבמושכל ראשון אדם אמר מה זה משנה אם אתווכח היום? ממילא מחר יום חדש מה שהיה אתמול היה, נמשך הלאה להתווכח על דברים אחרים. אבל זה אינו נכון, כי מה שבזבז היום בוויכוח לא יחזור, והוא הפסד עולמי ובמיוחד למי שעמל בתורה כשמתווכח ולא מוותר, הוא מפסיד את כח החידוש שנועד לו משמיא לחדש, ובדבר זה הקפיד החזו"א ביותר והתרחק מויכוחים סתמיים!

ולכן כל דבר ובמיוחד הנושא של ויכוחים, היה מחושב אצלו עד קצה גבול היכולת האנושית כדי להשתמש במאה אחוז מהכוחות שלו להתעלות בתורה וביראת שמים, ולהשפיע על אחרים להתעלות בתורה וביראת שמים.

זכורני שפעם שאל אותו נאמן ביתו רבי יצחק לוינשטיין זצ"ל

את קו המחשבה הזה, יכולנו לראות אצל מרן בכל תחום. זכורני שפעם שאל אותו נאמן ביתו רבי יצחק לוינשטיין זצ"ל, אם לעשות איזו פעולה של השתדלות לטובת עניין כלשהו. אמר לו מרן זיע"א, אל תעשה זאת. הוא הסביר שזאת השתדלות רחוקה, ואילו בזבז הכוחות הוא ודאי ומייד, לכן חבל לבזבז כוחות על השתדלות רחוקה שספק גדול אם היא תעזור, במקום לנצל את אותם כוחות לדברים יעילים יותר.

"תבזבזו לך הכוחות וזה לא חוזר", אמר מרן, "אנשים צעירים יש להם הרבה כוחות, אבל הם מבזבזים אותם לריק, וחבל, כי הכוחות לא חוזרים".

היוצא מדברינו הוא שמי שאינו מוותר לזולתו, מפסיד פעמיים. קודם כל הוא מתווכח ומתקוטט בשביל להשיג משהו שממילא יגיע אליו, או משהו שממילא לא יגיע אליו, כי למריבה או הוויכוח אין

תה, אז רק בשביל העקרון שִׁקְרָא שעמדתי בהנהגה שאני לא שותה תה, אפילו יכריחו אותי אני לא אשתה. אבל עמדתי נפעם מהצד וראיתי שהנה מגישים כוס עם תה, ומרן פשוט הסכים לשתות, אחרי שלא שתה תה במשך עשרות שנים, אולי אפילו כל ימי חייו. וכל זאת למה? כי מישהו ביקש ממנו לשתות שוב ושוב. הוא פשוט לא רצה לבזבז את כח הוויכוח שלו על דבר הבל שכזה, והעדיף לשבור את המנהג העתיק שלו, לשתות כוס תה, רק כדי שלא להתווכח לשווא.

למרן זצ"ל היתה תפילה מיוחדת שחיבר

למרן זצ"ל היתה תפילה מיוחדת שחיבר לבקשתו של תלמיד חכם אחד. זו תפילה קצרה שהוא עודד אנשים לומר אותה בסוף תפילת שמונה עשרה, כסגולה להינצל ממחלוקת ומשנאת חנם, וזה לשון התפילה: "יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי, שניזהר מלשון הרע ממחלוקת ומשנאת חנם, ותיטע בליבנו ובלב כל עמך בית ישראל אהבה בין איש לרעהו, ויקוים בנו 'שנמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם'".

היו גם מי שדאגו להדפיס את התפילה הזאת בכרטיסים שחילקו לכל מאן דבעי, כדי שאנשים יוכלו לומר אותה בסוף תפילת שמונה עשרה.

במשך השנים באו כמה אנשים למרן וביקשו ממנו שיחתום את שמו בסוף התפילה הזאת, כי הדבר יעודד רבים לומר אותה כשיידעו שיש לה מקור מוסמך ושהרב שטיינמן חיבר אותה, אבל מרן אמר לא הסכים לכך.

אגב, מרן סירב לכל סוג של פרסום במשך הרבה מאוד שנים. הוא תמיד היה אומר "למה שהשם שלי יופיע בעיתון", זה לא היה לרוחו. רק לאחר שעלה להנהגת הציבור כולו, הוא הבין שאין מנוס ובהתאם לכך שינה את הנהגותיו בעניין זה, שכן היתה לו 'עת לעשות לה'.

לקראת הנסיעה הגדולה של מרן לארה"ב, באו אליו ואמרו לו שאחינו בית ישראל שבארצות הברית יוכלו לקבל חיזוק גדול אם תחולק להם התפילה המודפסת עם חתימתו של מרן, אמרו לו שזה יכול מאוד לעזור ולסייע, עד שלסוף התרצה מרן אבל היה לו תנאי: אם כל גדולי התורה של ארה"ב שישתתפו במעמד יחתמו על התפילה הזאת, וכך זה לא יוחס רק אליו הוא מוכן שגם שמו יופיע

שם בין שאר החותמים.

שלחו את הנוסח לכל גדולי התורה שכמובן הסכימו לחתום בלי להסס, אבל היה אחד מהם שהיתה לו הערה. הוא טען שהמקור של הפסוק הזה של למצוא חן ושכל טוב ובעיני אלוקים ואדם, נמצא בספר 'משלי', ושם כתוב "ומצא חן ושכל טוב", ולא "ונמצא", ולכן ביקש למחוק את ה'נון' המיותרת לפני שהוא חותם על זה. מרן זצ"ל אפילו לא היסס לרגע והסכים על אתר לשינוי בתפילה שכתב.

לימים הודפסו מחדש הכרטיסים בארץ, והפעם מרן חזר לנוסח המקורי "ונמצא חן", כלומר, מלכתחילה הוא לא קיבל את התיקון והמשיך להחזיק בדעה שכך צריך להיות כתוב, אבל הוא לא התווכח על כך אפילו לא לרגע.

עם זאת, מרן לא ציפה מכל אדם להתנהג בצורה כזאת של ותרנות כל כך מופלגת. הוא היה משנן באוזניו את מה שהמהרש"א כותב על המעשה עם אותו גוי שביקש להתגייר ובא לפני הלל הזקן וביקש שילמד אותו את התורה כולה על רגל אחת. אמר לו הלל הזקן "מה דעלך סני לחברך לא תעביד". מה ששנא עליך אל תעשה לחברך. שואל המהרש"א, איזו מן תשובה זו? הרי בתורה לא כתוב דבר כזה, והלל הזקן רואה בזה את עיקר העיקרים של התורה כולה? מילא היה אומר לו את הפסוק שכתוב בתורה "ואהבת לרעך כמוך", אפשר להבין. אבל למה הלל נתן לו מימרא חדשה שלא כתובה בכלל בתורה?

אלא, מסביר המהרש"א, שמה שהלל הזקן אמר, זה הפשט הפשוט של 'ואהבת לרעך כמוך'. כי הרי אי אפשר לצפות מכל יהודי שיאהב את זולתו כמו שהוא אוהב את עצמו. זאת דרגה מאוד מאוד גבוהה בעבודת ה' ובבין אדם לחברו, לא כל אחד מסוגל להגיע לדרגה כזאת, וגם יחיד סגולה שכן הגיעו הצליחו רק אחרי עמל ויגיעה רבה לאורך שנים, וכי ניתן לומר שעד אז הם לא קיימו את מצווה של 'ואהבת לרעך'???

אלא סובר המהרש"א שהפשט של 'ואהבת לרעך כמוך' הוא שלא תעשה לו את מה שאתה לא רוצה שיעשו לך. זה הפשט הפשוט. יש בזה כמובן רבדים עמוקים יותר של אהבה לזולת עד לדרגה של ממש לאהוב את השני כמו שאני אוהב את עצמי, אבל זאת כבר דרגה מאוד מאוד גבוהה, וצריכים להתחיל מהבסיס, מה ששנא עליך אל תעשה לחברך, ואיך פירושא הוא, זיל גמור...

המבצע הגדול יוצא לדרך...

לקראת תחילת הלימוד בחלק ג' של 'משנה ברורה' במסגרת 'הדף היומי בהלכה', והלימוד במסכת אבות בימי הקיץ, 'דרשו' יוצא במבצע מיוחד:

כרך חלק ג' 'משנה ברורה'
+ מסכת 'אבות' עם פירוש 'דרש דוד'
פנינים מגדולי ישראל ומאמרים מרתקים על אבות

במחיר מיוחד של 55 ש"ח כולל משלוח

זכיתי להיכנס כמה פעמים אל מרן פוסק הדור הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, ואמר לי שללמוד על מנת לעשות הוא הלימוד הקשה ביותר, והוסיף, שיש הרבה תלמידי חכמים שיש להם ידיעות רבות בכל חלקי התורה, ובכל זאת לא הצליחו ללמוד אליבא דהלכתא...

נשיא 'דרשו' הגאון רבי דוד הופשטטר שליט"א על 'איך להיות כיהודי'

יהלומד על מנת לעשות (אבות, פרק ד, משנה ה)

במשנתנו מוזכרים שני אופנים של לימוד - "לומד על מנת ללמד", ו"לומד על מנת לעשות". והנה, בעוד על הראשון נאמר שמספיקים בידו להשיג רק את מגמתו - ללמוד וללמד, הרי שעל השני נאמר שמספיקים בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות. והדבר צריך ביאור, כי אף שבודאי מעלתו של השני גדולה יותר, שכן "לא המדרש עיקר אלא המעשה", מכל מקום מצד השכר על טוב כוונתו, לכאורה היה די בכך שאכן יזכה אל המעלה הגדולה לה נתכוון - לשמור ולעשות, ומדוע הוסיפו לו על שכרו שיזכה גם "ללמד"?

הלימוד לעשות נהפך לחלק מעצמיותו של האדם

של תורה.

ומאחר שהוא דבק בקדושת התורה, ממילא נמצא כי לו נאה ולו יאה ללמדה לתלמידים ולהורות את דיניה מתוך ירידה לעומקה של הלכה. ולא עוד אלא שמתוך שהוא דבק בקדושתה, ממילא הוא זוכה לכל מעלותיה - הן לפסוק לאמיתה של תורה, והן להבין ולהשכיל בכל מקצועות התורה, ואפילו ברזי תורה, ובעיקר - שתהיה התורה שמורה ומתקיימת בקרבנו, ללמוד, וללמד, לשמור, ולעשות.

'ללמוד על מנת לעשות' הוא הלימוד הקשה ביותר, אבל גם הנצרך ביותר

זכיתי להיכנס כמה פעמים אל מרן פוסק הדור הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, ואמר לי שללמוד על מנת לעשות - דהיינו "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא" - הוא הלימוד הקשה ביותר, והוסיף, שיש הרבה תלמידי חכמים שהם בעלי כשרונות גדולים ויש להם ידיעות רבות בכל חלקי התורה, ובכל זאת לא הצליחו ללמוד אליבא דהלכתא.

עם זאת, לגבי לימוד ההלכות עצמן, שמעתי מכ"ק מרן האדמו"ר מגור שליט"א ש"בלי לימוד הלכה דבר יום ביומו, אי אפשר להתנהג

ונראה לבאר, שבלימוד על מנת לעשות אין רק תוספת מעלה בעלמא יותר מאשר בלימוד על מנת ללמד, אלא יש כאן שתי צורות שונות לגמרי של חיי תורה, שני מהלכים שונים לחלוטין במהות הלימוד ובשייכות אליו.

הלומד על מנת ללמד - אין צורך לומר לדברי רש"י שזה הוא הלומד על מנת שיקראוהו רבי, או לדברי רבנו יונה שזה הוא אדם הלומד תמיד לפי פשוטו בלבד ואינו חפץ לטרוח בעיון, אלא אף לדברי התפארת ישראל שהכוונה היא למי שעוסק תמיד בעניינים שאינם נוגעים למעשה - בכל האופנים הללו אין התורה נעשית חלק מחיי המעשה של הלומד, והיא נותרת בגדר לימוד גרידא, שאף על פי שגם כוחו גדול להשפיע על הלומד, מכל מקום אין הלומד מתאחד על ידו לגמרי עם קדושת התורה, ולכן אין מספיקים בידו להשיג אלא את כוונת שאיפתו בלימודו - ללמוד וללמד.

לעומת זאת, הלומד על מנת לעשות, הואיל וכל לימודו מכוון לתכלית של קיום התורה בכל דרכיו והנהגותיו - לכונן את כל חייו על פיה ולשנותם מן היסוד - הרי היא הופכת להיות חלק מחיי המעשה שלו, המקבלים כבר בתחילת לימודו צורה אמיתית של חיי תורה, והרי הם הולכים ומתקדשים בה מיום ליום, עד שהוא מתאחד עם קדושת התורה ונדבק בה והיא אכן משנה את חייו לחיים אמיתיים

כיהודי". כלומר, לימוד ההלכה לא נועד כדי להשיג מדריגה גדולה יותר בידיעת התורה, אלא פשוט כדי לדעת לחיות כיהודי...

בעת ביקורי אצל כ"ק האדמו"ר מסקווירא שליט"א

בעת ביקורי אצל כ"ק האדמו"ר מסקווירא שליט"א לקראת סיום המשנה ברורה במחזור הראשון של 'הדף היומי בהלכה', דיבר האדמו"ר שליט"א אודות העניין של "ללמוד וללמד לשמור ולעשות..."

בתוך הדברים סיפר לי שהשתתף בשמחת שבע ברכות אצל מלמד תשב"ר הפועל גדולות ונצורות להצלחת תלמידיו, ואמר שם בשם ה'דעת קדושים' פירוש נפלא על דברי המשנה באבות (לעיל פ"ג מ"ט): "כל שמעשיו מרובים מחכמתו, חכמתו מתקיימת" - שהנה כאשר אדם לומד הרבה, אין הוא יכול לעסוק גם בחסד ובמעשים טובים. העצה היעוצה, אפוא, היא שלא ילמד לבדו, אלא יחלוק את לימודו עם אחרים, ובזה שמשפיע מלימודו על אחרים, יתרומם אף הוא בעצמו, וממילא יתרבו מעשיו על ידי חכמתו, ואזי תהא חכמתו מתקיימת.

(מסכת אבות 'דרש דוד', פרק ד' עמ' רד)

המשך מעמוד 2 | רבי בן ציון גוטפרב שליט"א

"לאחר מכן התנצל וביקש סליחה כמה פעמים על כך שהוא נאלץ להשיב את פנינו ריקם, ואינו יכול לעזור לנו". לימים חיתן הגאון הגדול רבי רפאל שמואלביץ זצוק"ל מראשי ישיבת מיר את בתו, והמחותן היה הגאון הגדול רבי משה שפירא. החתונה נערכה באולם 'חפצד' שהיה בירושלים, כשלצד שולחן הכבוד ישבו גדולי ראשי הישיבות ורבים מגדולי התורה של אותה העת וביניהם גם הגאון הגדול רבי נתן צבי ראש ישיבת מיר. "בהיותי מקורב מאוד להגר"מ שפירא זצ"ל הגעתי לחתונה וכיבדו אותי לשאת דברים לכבוד השמחה של גדולי ישראל, אז נענית בקול ואמרת שזכות גדולה עבורי לשאת דברים בנוכחותו של ראש הישיבה הגדולה בעולם, רבי נתן צבי נבון קצת מהתנאיר שאמרת עלי, מ"מ המשכתי בדברי ואמרת בקול שישבת מיר לא רק שהיא הישיבה הגדולה בעולם, בכמות התלמידים אלא שזו גם ישיבה שבה לומדים רובא דרובא תורה לשמה, וכדי לבאר את דברי הוספתי ואמרת שהרי דבר ידוע הוא שבמיר לומדים הרבה מאוד בחורים מארצות הברית.

"ורוצה אני לדעת אמאי באים הבחורים הללו מארה"ב הרחוקה כדי ללמוד בישיבת מיר? וכי הם באים לכאן כדי לקבל תנאים גשמיים טובים יותר? בוודאי שלא. כולם יודעים ומבינים שהתנאים הגשמיים בבית באמריקה עולים בהרבה ומשופרים יותר מבישיבת מיר, האוכל יותר טוב, כל העניין הגשמי יותר נוח ויותר נעים. נשאלת השאלה למה באים הבחורים הללו ומטלטלים עצמם בתשוקה עזה? כדי להימנות בין תלמידי הגאון רבי נתן צבי זצ"ל! וגם האימהות הצדקניות שלהן מלוות אותם באמרם אליהם עלו לארץ הקדושה לארץ ישראל ולמדו תורה לשמה כי אוהבים הם את התורה ואם כן מדובר בלומדים תורה לשמה! יותר מכל ישיבה אחרת בעולם!". "כשמוע רבי נתן צבי הדברים האלו שיצאו מפי על ישיבת מיר, התרגש מאוד, וקם ממקום מושבו והתכופף מולי וניגש אלי נשקני על ראשי, והודה לי בחום על הדברים מחממי הלב".

כוחו לנסוע ירד אצל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, ואמר לו שאין לו עוד כח לנסוע לחו"ל לגייס כספים שמדובר בנסיעה מפרכת וקשה מדי עבורו, השיב לו מרן הגרא"ל זצ"ל בלשון שאלה אולי בכל זאת עדיין יש לכם כח לנסוע ללא כח? בשמוע רבי נתן צבי דיבורים אלו ענה על אתר אם כך אומר ראש הישיבה, עדיין יש לי כח לנסוע ללא כח...

"בכל אופן הגענו לרבי נתן צבי, מורנו הגר"ל מינצברג זצ"ל ואבדל לחיים טובים גם אני, וכה אמרנו לו היות ששמענו שראש הישיבה תומך בעוד ישיבות לפי הצורך, ומאחר ואנחנו ניצבים בפני שוקת שבורה וזקוקים עכשיו בדחיפות לסכום כסף גדול לייצב מצבה הכספי של הישיבה, לכן אזורנו כח ובאנו לבקש עזרתו.

"נאנח רבי נתן צבי ואמר לנו שבדיוק עכשיו ממש חזר מנסיעה שנסע לאמריקה לאחר שתם אצלו הכסף ונסע לגייס עוד, אכן לצערנו הרב הוא לא הצליח לגייס שם כלום, וחזר מבלי הסכום הנדרש אפי' לטובת ישיבת מיר עצמה. המצב קשה מאוד, ואין לו שום אפשרות לעזור לנו.

"בכל זאת כדי לפייס אותנו, שלא נחשוב שמדובר חלילה בחוסר רצון לעזור לישיבה שלנו לעומת ישיבות אחרות שהוא כן עוזר ומסייע להן, אמר לנו רבי נתן צבי שהאמת שיצא לו שם של מי שעוזר לעוד ישיבות, שלא בצדק.

ולקחתי הלוואה על השבוני, ונתתי לראש הישיבה ההוא סכום גדול

"וכך הוא סיפר לנו, שהגיע אליו ראש ישיבה נכבד של אחת הישיבות הגדולות, וביקש את עזרתו: "הרגשתי שאני לא יכול להשיב את פניו ריקם, אבל לא היה לי כלל כסף לתת לו" סיפר לנו רבי נתן צבי, "לכן הלכתי ולקחתי הלוואה על חשבוני, ונתתי לראש הישיבה ההוא סכום גדול, ומאז ועד היום אני משלם את אותה הלוואה מדי חודש בחודשו, אבל לצערי זה לא שיש לי סכומי כסף שעומדים בצד ומכונים כדי לחלק לכל ישיבה שזקוקה לעזרה".

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

סיפר הרב אפשטיין, אמו הישישה, בשבת האחרונה החלה לספר בדמעות: "הניגון הזה של מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל, הגישמאק המיוחד שבה את ליבי, הסכמתי לחיות על פחות מלחם צר ומים לחץ, רציתי בעל שישב וילמד, ככה, כמו רבי שמואל, שלא יהיה לו בעולמו אלא את הגמרא!

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', עם לימוד מיוחד אודות הקביעות האמיתית שצריך יהודי לקבוע בחייו

קמא של אחד מבחורי הישיבה, ראש ישיבת וילקומירר הגאון רבי מיכל דוד רוזובסקי שליט"א סיפר את מה ששמע מאיש ירושלים הרב שמואל רוטמן זצ"ל, בבית הכנסת "אחוזה" בירושלים היה מגיד שיעור בדף היומי ששימש כשמש בית הכנסת הרב פיבל מלמד זצ"ל, רבי פיבל היה שמש ולפרנסתו היה מזכיר בוועד הישיבות לצידו של הלוצקער רב רבי זלמן סורצקין, כשרבי זלמן היה צריך מבואה ממדרש או מזהר היה קורא לר' פיבל ושואלו למבואה זו, והוא היה מצטט את דברי המדרשים מילה במילה כאילו ספר פתוח לפניו. כשסיימו את הש"ס כיבד רבה של ירושלים מרן הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל את המעמד, ורבי פיבל אמר את ההדרן, הוא שאל מה עניינה של אותה ברייתא "כל השונה הלכות בכל יום מוטבח לו שהוא בן עולם הבא" לסיום המסכת האחרונה של הש"ס שעוסקת בדיני טומאה וטהרה?

וענה ואמר: המסכת עוסקת בטומאות שכדי להיטהר מהן יש לספור שבעה ימים, אבל אם בתוך שבעת הימים, ואפילו ביום השביעי תהיה טומאה נוספת, היא תסתור את כל הספירה ויהיה

פרשתינו פותחת במצוות השמיטה ועוברת למצוות היובל, כשהמשך עובר לפרשיות של אדם שהעני והוזקק למכור שדותיו או ביתו, פרשת עבד עברי וכו', חז"ל (קידושין כ ע"א) גילו לנו שסדר הפרשיות כאן אינו מקרי, אלא שהכל הוא תוצאה של, תוצאה של מי שנכשל וסחר בפירות שביעית, אדם הסוחר בפירות שביעית יורד מנכסיו. בתחילה הוא מוכר את המטלטלים שלו, לאחר מכן הוא מוכר את שדותיו, ובהמשך הוא נאלץ למכור גם את ביתו והופך להומלס. אם עדיין הוא לא הבין את המסר ואינו חוזר בתשובה, הוא יאלץ למכור את בתו לאמה, ואם גם אז לבו ישאר אטום והוא לא יבין מדוע באו עליו כל הצרות, לבסוף יאלץ למכור את עצמו לעבד, לחטוב עצים ולשאובה מים עבור עבודת כוכבים.

לכאורה יש כאן פלא עצום: מדוע העונש על איסור זה הוא כה קשה? הרי ניתן להבין שקשה לאדם לקיימו, והקב"ה אינו בא בטרוניה עם בריותיו, ובייחוד שהוא כלל אינו מפורש בתורה, ומקורו בדרשת חז"ל מהפסוק "וְהִיָּתָה שֵׁפֶת הָאָרֶץ לָכֶם לְאֹכְלָהּ" - "לאוכלה ולא לסחורה" (עבודה זרה סב ע"א), כך שחומרתו פחותה בהרבה מאיסור לאו, והוא נחשב כלאו הבא מכלל עשה!

במאמר זה לא נבאר "למה" אבל ננסה ללמוד "מה", מה המסר המרכזי אותה רוצה התורה למסור לנו. "וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַר לְצַמְמֹת פִּי-לִי הָאָרֶץ פִּי-גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אֲתֶם עַמְּדִי" המפריע הגדול ביותר לעבודת האדם בעולמו של הקב"ה היא התחושה שהוא חי בעולם הזה לנצח, וקנייניו הם קנייני נצח, אדם צריך לחיות שיש רק דבר אחד שהוא לנצח - "תורה ומעשים טובים" כל השאר חולף הולך לו, וכשאדם לא עומד בתרגילים אלו שנותן לו הבורא לעשות כדי להפנים שאינו קבוע כאן בעולם, הוא מקבל את זה בשיעור ארוך וכואב מאוד.

בסיום בין הזמנים ניסן היה לי את העונג להשתתף בסיום מסכת בבא קמא

בסיום בין הזמנים ניסן היה לי את העונג להשתתף בסיום מסכת בבא

צורך להתחיל לספור מהתחלה. כלומר, הספירה חייבת להיות ברצף אחד, בלי שום 'עצירות' ו'תחנות ביניים'.

מסיימת המסכת ואומרת שכך הוא בתורה "כל השונה הלכות בכל יום! אם מישהו טועה לחשוב שאולי ניתן לסיים ש"ס גם אם פעם מדלגים יום ומשלימים את הדף למחרת, באה הברייתא ומדגישה שצריך להיות "שונה הלכות בכל יום", בקביעות! הקביעות היחידה בעולם היא קביעות בתורה, ורק אז הוא בן עולם הבא, ולא צריך להתחיל את הכל מהתחלה!

רבי צבי פסח שמע את הדברים וקם בהתרגשות ונשק לראשו של רבי פיבל!

אמנם פעם בשעת רעווא דרעווין סיפר לו חותנו

בתום דבריו של הרב רוזובסקי השלים את דבריו הגאון רבי אליעזר דוד אפשטיין שליט"א מראשי ישיבת 'תורה בתפארתה', וסיפר שחותנו מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי זצוק"ל כמעט לא סיפר סיפורים על עצמו גם לא בחיק המשפחה, אמנם פעם בשעת רעווא דרעווין סיפר לו חותנו:

כבר בעת בחרותו קיבל על עצמו מרן הגר"ח את תחילת לימודי הקביעות שלו, אז הוא החל עם לימוד שבע דפי בבלי ביום כדי לסיים את הש"ס בשנה, לאחר מכן כבר הוסיף ירושלמי סיפרא וספרי, מכילתא ומסכתות קטנות, זוהר ומדרשים ועוד, ללימודים אלו כידוע היה קורא "חובות".

סיפר ר' חיים, שכשהלך לעולמו מרן החזון אי"ש היה זה בשבת קודש וההלווייה התקיימה ביום ראשון, רבי חיים היה גם אחיין וגם תלמיד מובהק ואף התגורר עם החזון איש באותו הבית יחד עם אביו הסטייפלער. כידוע רבי חיים לא היה נשאר בשבתות בישיבה, כי לא ויתר על סעודות השבת במחיצת דודו החזון איש, הקשר הלימודי והנפשי בינו לחזון איש היו מיוחדים במינם, כך שפטריתו של החזון איש היתה עבורו משבר לא פשוט, ההשתתפות בהלווייה סחט את כל כוחותיו, וכשחזר מההלווייה היו לו החובות - שבעת דפי בבלי שהיה צריך ללמוד, הוא הרגיש שאיננו מסוגל בשום פנים ואופן ללמוד אותם, הוא ניסה אבל זה לא היה שייך, ולרגע החליט שהוא ילך לישון ולמחרת עם בוקר ישלים את לימודם.

אבל אז נזכר במשפט שאמר לו חבר החדר שלו בישיבת לומז'ה, הגאון הגדול רבי משה סולוצ'יק, [הם ישנו שלשוה בחדר, ר' חיים ור' משה והג"ר רבי חיים סרנא], היה זה כשרבי משה נשלח ללכת להציל ילדים ממחנות עולים, שם אנשי הסוכנות ניסו להעביר אותם על דתם ועל דעתם, רבי משה הלך, ונתפס ע"י המדריכים והוכה קשות על ידם, הוא הצליח להינצל מידיהם בעור שיניו, וכך הגיע לישיבה פצוע וחבול, עייף ומוטש.

לרבי משה היה קבלה שאינו הולך לישון לפני שהוא לומד דף גמרא שהיה לומד על סדר הש"ס, ראהו ר' חיים שהוא יושב עם הגמרא לומד שורה ונרדם, מתעורר, לומד עוד שורה וראשו שוב נשמת, וכך הוא נלחם עם עצמו בכל כמה מילים.

אמר לו ר' חיים אינני מבין בשביל מה הנך לומד כך, הרי לא יקלט

לך אפילו שורה אחת, אני במקומך הייתי הולך לישון ובבוקר מיד משלים את הדף ברעננות, אמר לו רבי משה, אמת, שזה לא צורה של לימוד והרבה יותר תועלת תהיה אם אלמד זאת מחר בבוקר, וברור שמחר אלמד דף זה שוב, אבל אם אאבד יום אחד של קביעות, בעוד חודש אפסיק לגמרי את הקביעות!

אמר רבי חיים לחתנו, כשנזכרתי במשפט זה התיישבתי ללמוד בלי להבין כמעט כלום, אבל את הקביעות של לימוד שבע הדפים ביום לא ביטלתי, אולי לכן עד היום יש לי את הקביעות הזאת!

הניגון הזה, הגישמאק המיוחד שבה את ליבי

הוסיף וסיפר הרב אפשטיין, אמו הישישה שה' ישלח לה רפואה שלימה, בשבת האחרונה פתחה את עיניה והחלה לספר בדמעות, בעלה היה אברך שישב ולמד בהתמדה רבה, היא פתחה ואמרה בזמנינו כשהקמנו את ביתנו לא היה כמעט מושג "אברך", אנשים הלכו לעבוד היה תקופת צנע, וגם אלו שלמדו השתדלו למצוא משרה כדי להתפרנס, אבל אני רצייתי שבעלי יהיה אברך שרק ישב וילמד, יודעים אתם מדוע?

הם דרו שם בשכונת אחווה כשחלון ביתם היה מול חלון ביתו של רבי צבי פסח פראנק, בשבתות היה מגיע אליו חתנו הגדול מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל, ומיד בתום הסעודה היה מתיישב עם סטנדר במרפסת עם גמרא ולומד עם כל הנעימות של רבי שמואל, כשכל מילה בגמרא נחתכת, וכל משפט מוסבר באידיש עסיסית, והמנגינה, המנגינה הכי ערבה בעולם היתה מנגינתו של רבי שמואל בעת לימודו.

הניגון הזה, הגישמאק המיוחד שבה את ליבי, לא חיפשתי כלום, הסכמתי לחיות על פחות מלחם צר ומים לחץ, רצייתי בעל שישב וילמד, ככה, כמו רבי שמואל, שלא יהיה לו בעולמו אלא את הגמרא!

דבר אחד היה ברור אצל רבי חיים", מספר הגר"י גליק זצ"ל

ומידי דברי בקביעות ומונחות בלימוד אספר מה ששמעתי מהג"ר יהושע גליק זצ"ל ראש ישיבת ערלוי, בעודו אברך צעיר זכה ללמוד חברותא עם רבים מגדולי ישראל מדור העבר, ביניהם למד שנים מספר בחברותא עם מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, כידוע רבי חיים היו לו חברותות למשך כל שעות היממה כמעט, כולל באמצע סעודת שבת, הוא יושב אצל חותנו נוטל ידיים אוכל במהירות את הדגים ורץ לחדר השני שם היה ממתין לו החברותא. "דבר אחד היה ברור אצל רבי חיים", מספר הגר"י גליק זצ"ל, "קביעות לא מתבטלת ויהי מה, כשלמדנו הודעתי לו שלא אוכל להגיע כי רעייתי לא חשה בטוב ואני חייב להישאר בבית, לרבי חיים לא היה הווא אמינא שהקביעות תתבטל, כשהגיע השעה שמע נקישות בדלת ביתו, ורבי חיים התייצב שם עם גמרא, אם האברך הצעיר לא יכול להגיע לראש ישיבת מיר, ראש ישיבת מיר יגיע לאברך הצעיר, אבל קביעות לא תתבטל!".

על מושגיו בלימוד של רבי חיים מספר רבי יהושע: "פעם צעדת עמו לחתונת אחד מתלמידיו, בדרך שוחחנו בכמה עניינים חשובים במילי דעלמא. הגענו לחתונה וכנהוג בימים ההם כבדו את רבי חיים לשאת דברים, הגר"ח אמר את דבריו ואז ביקש מהמחותן שיכבדו את ר' יהושע לדבר...

ר' יהושע מצדו סרב בטענו שלא הכין דרשה, אמר לו ר' חיים: "מה פירוש שאין לך משהו מוכן, תגיד את מה שחשבת בדרך! לא יתכן שלא חשבת מהלך מסוים בדרך!?!".

אצל רבי חיים שמואלביץ היה דבר אחד קבוע - הלימוד, וממילא לא יתכן שכשקבועים בתורה לא מחדשים, ומה זה משנה אם עכשיו חתונה, ברית מילה או בר מצוה מסתמא כולם חושבים בלימוד אפשר לדבר בכל נושא שחשבו העיקר בלימוד!

אבל השאלה שאנחנו רוצים לשאול עכשיו קשה עוד יותר, איך אפשר?

סיפר הגאון הגדול רבי בן ציון פלמן זצוק"ל: "בשנות בחרותנו בלומדינו בישיבת פוניבז', מזגנים לא היו בביהמ"ד, בקושי מאווררים היו, היו ימים שהחום היה מעיק מאוד מאוד, [עד שהעיד הרב פרישמן שהיה סימן היכר לבחור בישיבת פוניבז' שבחולצו היה שני פסים חומים מהצבע שהיה יורד מהספסל ונדבק לחולצה הרטובה מזיעה].

"ביום מן הימים החום היה נורא ואיום והחברותא שלי טען שלא שייך כך ללמוד יותר והם פטורים מהלימוד... התיישבנו בדעתנו ששאלה כזאת צריך להעלות בפני האורים ותומים של הדור ה"ה מרן החזון אי"ש, עלינו לביתו בגבעת רוקח, החום היה נורא, נכנסנו והוא מרן זי"ע ישב שקוע בתוך הגמרא ולא שם לב בכלל שנכנסנו, וכך עמדנו לידו דקות ארוכות מאוד כשהוא שקוע מבלי משים לב שאנו על ידו...

"משהרים את עיניו וראה אותנו שאל לבקשתנו, אמר לו החברותא שכבר קבלנו תשובה לשאלתנו... אבל השאלה שאנחנו רוצים לשאול עכשיו קשה עוד יותר, איך אפשר? כיצד ניתן ללמוד בשקיעות כזאת עד ששום דבר לא מורגש???

ענה ואמר מרן החזון אי"ש: "זה הכל רק עניין של התחלה, רק היא קשה! מיד אחרי ששוקעים בלימוד כבר לא מרגישים שום הפרעה!?!".

את המציאות הזאת כתב החזון איש באגרתו, והדברים נוקבים וחודרים על תהום הלב:

"דיעת התורה אין זה פשוטו של סוגיא בחיי אדם, כי הלא אמרו אין

דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, המיתה שבכאן הוא הנטיה מפשוטו של החיים, לעומקו של החיים, לתוך תוכו של החיים, כל שהאדם מרבה בשבירת המידות - מרבה חיים, כי שבירת המידות היא הריגת החיים השטחיים, ומיתה של היצר, הממלא כל הגוף, הוא החיים המוליך בדרכה של תורה. מידות המושחתות רבות הנה, והם עצמו ובשרו של האדם, והממית אחת מהן המית את עצמו ככל עצמו, ואומנם מיתה זו תחיה בעליה ודברי תורה מתקיימין בידו... עיקר הלימוד הוא התמידי והבלתי נפסק. בלימוד התמידי הוא סוד הקדושה וזה שעושה תורתו קרעים קרעים אסף רוח. מן הראוי לחבל תחבולות איך לקנות את התמדת הלימוד, ולהתפלל על זה תמיד.

ונסיים בעוד נקודת אור מה הוא קבוע וקובע בחיינו ומה לא מהווה שיקול לשינויים בחיים, בעצרת זיכרון להרה"צ רבי משה קנר זצ"ל רב קהילת טשחויב, שכיהן עשרות שנים כמנהלה של ת"ת "תורת אמת" בחיפה, דיבר דברי חיזוק אחד מבוגרי הת"ת הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, ושם סיפר, איש ירא אלוקים היה בחיפה הר"ר שאול רוטמן זצ"ל [אביו של רבי שמואל שהוזכר בתחילת המאמר] ר' שאול נכנס למרן החזון איש ושאלתו בפיו, הוא מסודר לכלית בחיפה, מסודר מאוד, יש לו משרד גדול לבניה שמשגשג ונותן הכנסה מצויינת, אבל ילדיו גדלו ואין מקום חינוכי ראוי לשמו.

החזון איש ענה לו מיידית, מה הבעיה, אורזים את המטלטלים ועוברים למקום בו יש מקום חינוך, וכך עשה מכר את המשרד ועלה לירושלים, שם העמיד בית של תורה.

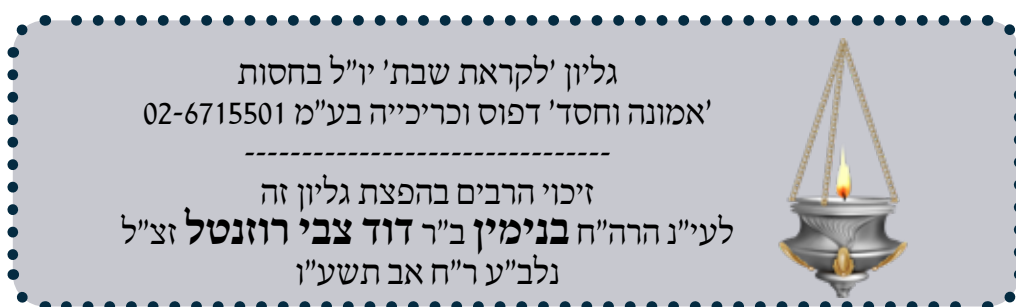
לאחר תקופה - מספר הרב מישקובסקי, נכנס אבי ז"ל למרן החזון איש, הוא עובד בחשבונאות, ובחיפה אין לזה כל כך ביקוש אולי יעזוב את חיפה לטובת מרכז הארץ שם יש ביקוש רב יותר, ויוכל לפרנס את בני משפחתו, שאלו החזון איש ומה עם חינוך הילדים? אמר לו עם חינוך אין בעיה כי ב"ה הרב קנר פתח תלמוד תורה ואני אחד מוועד ההורים של הת"ת.

אמר לו החזון איש, כן, הת"ת צריך הורים כמוכם שיודעים מה צריך לחינוך יהודי שורשי, תשאר בחיפה, שאל אותו ומה עם בעיית הפרנסה?

ענה החזון איש, זה לא שיקול, תשאר בחיפה! לימד אותנו החזון איש, הקבוע שלא ימוט זה רק שאלת הרוחניות שלנו, כל השאר לא מהווה שיקול לשום תזוזה, ולהיפך כשהפרנסה קובעה וטובה אבל אין ברירות להמשך חיי הרוח לוקחים סיכון לאבד מקור פרנסה מובטח, עוזבים הכל ומבטחים את החינוך הרוחני.

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

האם הפרופסור המקריח שיודע לחשב במהירות משוואת מתמטיות סבוכות זוכה למקום של כבוד בתור, לעומת הנגר שנחתך באמצע שעסק בהרכבת ארון? לא ולא! בבית החולים, אין למעמדות הללו שום משמעות

5 תובנות ומוסרי השכל שלמדתי בזמן ששהיתי בבית החולים

מאת: הרב עמרם בינעט

אף אחד מאיתנו אינו שמח להכיר את מיטת האשפוז בבית החולים, ואני לא מאחל לאף יהודי לפגוש אותה, אלא אם כן זה קורה בנסיבות משמחות.

ובכל זאת, בחג המצות האחרון, היתה לי ה'זכות' לאכלס מיטה אחת כזאת בבית החולים הדסה, לאחר שסבלתי מחסימות מעיים. לא נעים בכלל, וכשזה מגיע בתוספת ניתוח ולאחר מכן חיבור לזונדה ואינפוזיה ועוד שאר צינורין בישין שנכנסים לי לוורידים, אי הנעימות אף מתגברת קמעא...

הצוות הרפואי הסביר לי שהמסקנה שאני צריך להסיק מה'טיויל' הזה היא בעיקר להקפיד על שתיית מים במקביל לאכילת מצות, כך הן מתעכלות טוב יותר ולא חוסמות את המעיים.

אבל היה לי מספיק זמן לחשוב שם, ולהפיק עוד כמה מוסרי השכל שלמדתי בזמן ששהיתי בבית החולים, וכך הרווחתי בדרך אגב עוד מאמר יפה ל'לקראת שבת'.

1. אל תקיש בדלת, אנחנו רואים אותך ויודעים שאתה כאן

בבית החולים, המאושפז נמצא כל הזמן תחת השגחה. מרגע כניסתו ועד רגע צאתו, יש צוות רפואי שמשגיח עליו. בכל פינה קבועה מצלמה, ולכל אורך היממה נערכות בדיקות שגרתיות שכוללות לקיחת מדדים, מתן תרופות, מתן נוזלים, חלוקת ארוחות, ביקור רופאים, חילופי משמרות של אחיות ועוד ועוד.

לא זו בלבד, אלא שבכל מקום יש גם לחצן מצוקה, בדמות כפתור או חוט שמושכים ובכך מפעילים את ההתראה בתחנת האחיות. וכשהמאושפז נשלח לצילום רנטגן או לכל בדיקה אחר במכון דימות או בכל אחד מהמכונים והמחלקות בבית החולים, הוא נאלץ לשבת על ספסל ההמתנה מול הדלת הסגורה שעליה יש שלט: "אל תקיש בדלת, אנחנו רואים אותך ויודעים שאתה כאן".

רבותי, זה הרי בדיוק מה שקורה לנו גם מחוץ לבית החולים, בעולם האמיתי!

אנחנו כל הזמן תחת השגחה, הקב"ה לא מסיר את עינו מאתנו אפילו לא לרגע קט. אם נקלענו למצוקה, אנחנו תמיד יכולים 'ללחוץ על הכפתור' ולזעוק לאבא שבשמים, במקום לצעוק 'אחות', אנחנו צריכים לצעוק 'אבא', והוא תמיד שומע ותמיד מתייחס בכובד ראש

לבקשה שלנו.

אבל יש הבדל אחד גדול: בבית החולים אומרים לך "אנחנו יודעים שאתה כאן, אל תקיש בדלת", ואילו אבינו שבשמים אומר לנו תצעק עוד ועוד, קווה אל ה' חזק ויאמץ לך, ואם לא נענית, קווה אל ה' פעם נוספת. להקיש על שערי רחמים שוב ושוב, עד שהתפילה נענית.

2. הרופא לא יודע אם אתה חכם או טיפש, עשיר או עני, גבוה או נמוך

בבית החולים ישנה תופעה מעניינת מאוד: אנשים רבים נכנסים בפתחו של חדר המיון. חלקם עשירים וחלקם עניים, חכמים וטפשים, מבוגרים וצעירים, אנשי השכלה גבוהה לצד עובדי כפיים ופשוטי עם.

האם הפרופסור המקריח שיודע לחשב במהירות משוואת מתמטיות סבוכות ושכתב כמה וכמה מאמרים מדעיים ביסודות תורת הקוונטים זוכה למקום של כבוד בתור, לעומת הנגר שנחתך באמצע שעסק בהרכבת ארון? לא ולא!

בבית החולים, אין למעמדות הללו שום משמעות. הרופא לא יודע אם אתה חכם או טיפש, עשיר או עני, גבוה או נמוך, זה בכלל לא משנה לו. הוא מודד אותך לפי פרמטרים אחרים לחלוטין: מידת הדחיפות הרפואית, ועוצמת הכאב. אלו שני הפרמטרים היחידים

מאושפז בבית המדרש", והתשובה הזאת אמורה לשחרר אותנו מכל הלחצים ומכל הדברים שנתרו מחוץ לכותלי בית המדרש.

4. מתמלא שמחה עצומה כשהוא מסוגל להתחיל לצעוד על רגליו.

רוב האנשים שקוראים את השורות הללו, מברכים כל בוקר ברכת 'המכין מצעדי גבר' בלי להשקיע בזה מחשבה רבה. ברוך ה', אני צועד! הקב"ה נתן לי את היכולת לצעוד ואני מודה לו על כך.

רבותי, אני מאחל לכם שלעולם לא תרגישו על בשרכם עד כמה צריכה השמחה להיות גדולה על כל צעד שאתם מסוגלים לצעוד. אדם שמרותק למיטתו בבית החולים, אחרי חוויה רפואית קשה ולפעמים גם אחרי ניתוח, מתמלא שמחה עצומה כשהוא מסוגל להתחיל לצעוד על רגליו.

אבל הצעדים הם רק משל. בבית החולים לומדים להעריך כל דבר, בלי יוצא מן הכלל. כשהורידו לי את הזנדה והייתי מסוגל לאכול מעדן 'באדי' בפעם הראשונה אחרי מספר ימים שלא בא דבר מאכל לפי, הרגשתי אושר אמיתי. פשוט לפתוח את הפה, להכניס כפית ולאכול! זה לא מובן מאליו, בכלל לא! לאו כל אדם זוכה!

וכשאפשר לאכול מאכלים מוצקים, זאת כבר ממש התקדמות, ומי מדבר על שחרור מצינור האינפוזיה ועל ירידה מהמיטה וצעידה רגלית איטית ומדודה.

ב"ה אני מתאושש מהר ועד שאתם תקראו את הגיליון, כשבועיים אחרי כתיבת הדברים, סביר להניח שכבר אהיה בבית בעז"ה מתפקד באופן מלא כמו שהיה לפני פסח. אבל אני מאוד מקווה שגם כשהיה אחרי החוויה הלא נעימה שאני חווה היום, אזכור להעריך כל פעולה שהגוף שלי פועל, ושעד כה בכלל לא חשבתי עליה.

מורי חמי, הגה"ח רבי ישראל נח גולדברג שליט"א

מורי חמי, הגה"ח רבי ישראל נח גולדברג שליט"א, משפיע ותיק בק"ק לעלוב, אומר ווארט מאוד יפה: בברכת 'אשר יצר' אומרים "גלוי וידוע לפניך שאם יסתם אחד מהם". מה זה הגלוי וידוע לפניך? כאילו מדובר באיזה סוד כמוס, כל אחד יודע שאם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם אי אפשר לעמוד ולהתקיים אפילו שעה אחת, מה הסוד הגדול פה???

אלא, אומר השווער תשובה מאוד חריפה, אנחנו מקווים ומתפללים שלא נצטרך לדעת שום דבר על גוף האדם. מתי האדם לומד על הגוף שלו? כשמשוהו לא תקין. כואב לו הבטן אז הוא יודע איפה המעיין, כשהוא מקבל התקף לב הוא יודע איפה הלב ואיפה העורקים, כשהוא סובל מצרבת הוא יודע איפה נמצאת הוושט וכיצד מיצי הקיבה עולים כלפי מעלה, ומי שיש לו סוכרת נאלץ לדעת גם על תפקידו של הבלבל ועל הפלא הגדול שנקרא 'אינסולין' שברא הקב"ה בגוף האדם.

שקובעים מי יטופל קודם ומי ימתין עוד קצת בתור, ובזמן ההמתנה כולם יושבים על אותם ספסלים. כשדוקרים אותם כדי להחדיר וריד לעירוי, כולם מקבלים דקירה עם מחט מאותה הסוג. ומה המוסר השכל שלנו? אוי, זה מוסר השכל כל כך חזק וכל כך כואב!

אנחנו כאן בעולם הזה מכבדים אנשים לפי הישגים. פלוני עשיר, פלמוני יודע את כל הש"ס - אשריו ואשרי חלקו, ההוא כבר הוציא היתר הוראה ודיינות, ומישהו אחר מעבר לכביש קיבל תעודה רשמית שמכירה בכך שהוא מהנדס מוכר על ידי הרשויות.

כל אחד מעריך הישגים אחרים, אבל הצד השווה הוא שכולנו מעריכים אנשים לפי הישגים. אבל מה קורה כשבאים לשמים, שם מסתכלים עלינו בצורה שונה לחלוטין. אף אחד לא מתעניין אם היתה לך תעודת מהנדס או לא, וכמוכן שכסף וכבוד ומעמד אין להם שום משמעות בשמי מרום.

בבית דין של מעלה יש פרמטרים שונים לחלוטין שלפיהם נמדדת חשיבות האדם: יראת שמים והשקעה! אין הקב"ה מונה דפים אלא שעות, כמה שעות למדת, כמה השקעת, עד כמה התאמצת והתייגעת להבין את דברי הגמרא, זה מה שחשוב בשמים, מי שמגיע אחרי שהתייגע והתאמץ במשך שנים רבות, מקבל קידום לראש התור, מכניסים אותו באופן מיידי למחלקה שלו בגן עדן, והוא זוכה להיות במקום גבוה במיוחד. מגיע החבר שלו שנולד עם כישרונות ברוכים ואף שניצל אותם רק במקצת זכה לדעת את כל הש"ס, ומוצא את עצמו הרבה מתחת למדרגתו הגבוהה של קשה ההבנה שעמל והתייגע שנים רבות. למה? כי הפרמטרים שלפיהם מודדים אתה אדם בשמים, הם פרמטרים שונים, ממש כמו בבית החולים.

3. מאושפז בבית המדרש

אדם שמתאושפז בבית החולים, מאבד את השליטה על סדר היום שלו. יש אנשים שבאשפוז לא עונדים שעון על היד, כי הוא פשוט מיותר להם. אנחנו צריכים לקרוא קריאת שמע בזמן ולהתפלל בזמן, אז השעון כן נחוץ לנו, אבל אנשים שלא זכו להיות יהודים שומרי תורה ומצוות, לא צריכים שעון בבית החולים. אתה מתעורר כשהאחיות מעירות אותך כדי לקחת מדדים רפואיים, ישן כשמכבים את האור כי זה מפריע לאנשים אחרים בחדר, אוכל כשמחליטים לחלק ארוחה, וממתין בתור לעשות צילום כשהרופא החליט שאתה צריך לעשות צילום.

זה שבחוף זורחת השמש ויש עכשיו פגישה חשובה במקום העבודה שבה אתה לא יכול להשתתף, זה בכלל לא מעניין. "אני בבית חולים", זה ההסבר שאף אחד לא מתווכח איתו, גם אם הלקוח הכי חשוב שלך מתקשר כשהוא בלחץ אטומי ודורש שתספק לו ציוד במהירות, מילות הקסם הללו משחררות אותך מהלחץ, ושולחות אותו לחפש בכוחות עצמו פיתרון חלופי.

אני חושב שאנחנו צריכים לקחת את זה מבית החולים לבית המדרש. הטלפון מצלצל, יש עניין דחוף לסדר, צריכים לברר איזה משהו או לטפל באיזה עניין - התשובה לכל אלו צריכה להיות "אני

העניין הוא שכשאני מכין שיעור, אני תמיד יושב קודם לכן עם עיפרון ומסמן על הדף סימונים שעוזרים לי במסירת השיעור. כך למשל אני מדגיש את הגרסה הנכונה, שהרי כידוע בירושלמי יש חלופי גרסאות שלפעמים ממש הפוכות ממה שכתוב בגמרא עצמה. כמו כן אני מסמן לעצמי סימני שאלה, פסיקים, נקודות, ועוד סימונים שמסייעים לי למסור את השיעור בצורה חלקה וכמה שפחות בעיות.

אני נמצא בבית החולים, מוכן ומזומן למסור שיעור, וחסר לי רק עיפרון כדי לסמן את הסימונים הנחוצים לפני השיעור, כדי שהוא יזרום בצורה חלקה.

בני ביתי היו עמי באותה עת, ואמרו לי שאין שום סיכוי למצוא עיפרון בבית חולים. מי מחזיק היום עיפרון? רק תלמידים בתלמוד תורה או ילדות בבית הספר. אנשים מבוגרים לא מחזיקים בעיפרון, יש מקלדת ובמקרה חירום יש עט, אף אחד כבר לא משתמש בעיפרון.

אבל אני אמרתי שזה לא ייתכן, הרי אני צריך למסור שיעור בירושלמי, ואם כן בוודאי הקב"ה יזמן לי עיפרון כדי שתהיה לי יכולת להקליט שיעור.

שאלתי אנשים פה ושם, בצעדים מדודים עקב חולשתי, ניגשתי לתחנת האחיות, אין שום עיפרון בסביבה. אבל לא אמרתי נואש, ניגשתי לאחיות בחצי השני של הקומה, במחלקה מקבילה, וביקשתי עיפרון. האחיות השיבו בשלילה, אבל אז קרה דבר פלא. היה שם אח ערבי שעמד במרחק של כמה עשרות מטרים ממני ומהאחיות, ופתאום הוא רץ אלי במהירות ושואל אותי: מה אמרת? שאתה צריך עיפרון? הנה, יש לי פה עיפרון, אתה יכול לקחת אותו!"

שאלתי אותו, אמור לי? מהיכן ידעת שאני צריך עיפרון, הרי לא דיברתי איתך בכלל? והוא השיב לי שהוא שמע שאני מבקש עיפרון. הוא היה במרחק של חמישים מטרים לפחות, ואני לא דיברתי בקול גדול, ובכל זאת הוא שמע ורץ ממרחק כדי להביא לי את העיפרון. ב"ה זכיתי לחדש את מסירת השיעורים בירושלמי, וכולי תקווה שעד שתקראו את השורות, כבר אזכה למסור גם שיעורים מצולמים, בס"ד.

על כך אנחנו מבקשים, רבנו של עולם, תעשה בבקשה שיהיה גלוי וידוע לפניך, תן לגוף שלנו לתפקד כראוי בלי שום 'תקלות' וכך אנחנו נמשיך לא לדעת שום דבר על הגוף שלנו...

המוסר השכל שלנו בחלק זה של הסיפור הוא כפול: קודם כל אנחנו צריכים לדעת להכיר טובה לבורא עולם על כל החסדים המופלאים שהוא גומל עמנו, ושנחנו כל כך רגילים אליהם כי מעולם לא קרה שנאלצנו להסתדר בלעדיהם אפילו לא לרגע.

אבל החלק השני חשוב לא פחות: אנחנו צריכים ללמוד להעריך כל הישג קטן, כל התקדמות קטנה, אין דבר כזה התקדמות קטנה, על התקדמות היא עולם ומלואו. אדם שיודע להעריך את ההישגים שלו, קטנים כגדולים, מצליח להשיג הרבה בחיים, זה בדוק ומנוסה!

5. אני רוצה לשתף אתכם בסיפור מופלא של השגחה פרטית

לסיום אני רוצה לשתף אתכם בסיפור מופלא של השגחה פרטית שזכיתי לחוות כאן בבית החולים:

ב"ה זכיתי למסור שיעורים ב'דרשו' תמידין כסדרן, אני מוסר גם שיעורים בתלמוד ירושלמי, בהקלטה טלפונית קו השיעורים של 'דרשו' ובנוסף אני מוסר שיעורים ב'עמוד היומי' על הש"ס הבבלי, מול המצלמה.

בעיקרון אנחנו משתדלים תמיד להקליט שיעורים שלושה שבועות קדימה, כדי שבמקרה של אונס כמו מה שקרה לי, לא יחסרו שיעורים גם אם אני מחסיר שבועיים וחצי ולא מוסר שיעורים במהלכם. אבל בפועל הימים היו ימי ערב פסח, התאחרתי מעט במסירת השיעורים, יחד עם זה החג וימי חול המועד שבהם לא הקלטתי שיעורים, מצאתי את עצמי מתאשפז כשבקנה יש מעט מאוד שיעורים קדימה.

כמובן ששיעור מצולם אני לא יכול למסור מבית החולים, אבל את השיעורים בירושלמי אני כן יכול למסור.

בימים הראשונים הייתי מאוד חלש, הייתי מחובר לזונדה, מה שהטריד מאוד את שלוותי ולא אפשר לי להתרכז בהכנת שיעור, אבל עבור כמה ימים, והורידו לי את הזונדה, ומיד התחלתי להתכונן למסירת השיעור, למדתי דף 'ירושלמי' והכנתי את השיעור.

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

זכות הדפסת והפצת עלונים לשבת זו.
לעילוי נשמתו של אבינו מורנו

רבי משה חיים בן אברהם יונה בירנצוויג זצ"ל

שהיה עבד נאמן לה' ולתורתו מנעוריו

הרביץ תורה לעדרים במשך עשרות שנים

וזכה לדורות ישרים מבורכים

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

"וסיפר לי איש אמונים מסלאנט כי כאשר נגמר השידוך, היה בעיר איש נגיד מפורסם ממיודעיו של רבי זונדל, שהיה שוכב כנהוג על הזאפע שלו [כורסתו], וכאשר הגיע לאוזניו סיפור זה נבהל ונפל על הארץ מרוב פחד, באשר הכיר ובעיניו ראה - כי מעשה ד' הוא! יוצא מדרך הטבע!".

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

יְכִי תֵאמְרוּ מַה נֹאכַל בְּשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית (כה כ)

הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, בספרו 'לב אליהו', מאריך בקושיא; מדוע תולה התורה את ה'צויתי את ברכתי' בכך שיטענו 'מה נאכל?' אדרבה, הרי אם התורה היתה כותבת מיד 'צויתי את ברכתי' לא ישאלו 'מה נאכל?'

מביא ה'לב אליהו' את דברי הספורנו: "ואכלתם לשובע - שיהיו הפירות רבי המזון כענין שהיה בעומר שהיה מספיק לגדול כמו לקטן, כאמרם ז"ל אוכל קמעא ומתברך במעיו, ויספיקו פירות השישית גם לשביעית. כי תאמרו מה נאכל - וכאשר יסופק זה אצלכם ולא תבטחו שיהיה המעט מספיק באיכותו. ועשת את התבואה - באופן שתשבע עין מראות ותראו שיספיק הכמות".

מבואר בספורנו, מסיק רבי אליהו, כי ישנן שתי אפשרויות כיצד יצוה השם את ברכתו בשנה השישית:

האפשרות הראשונה, כאשר יבטחו בהשם יתברך ולא ישאלו 'מה נאכל', אז תהיה הברכה של 'ונתנה הארץ פריה' באיכות. כלומר, היבול שגודל כל שנה יספיק לשלוש שנים, על ידי שיאכלו קמעא ויתברך המזון במעיהם. בצורת הברכה הזאת ירויחו את הטורח והעמל, שבמקום לאסוף תבואה כפולה ומכופלת לשלוש שנים בסוף השנה השישית, לעלות על עגלות ולהטמין באוצרות, יוכלו לעסוק בתורה במנוחה.

האפשרות השנייה, כאשר יסתפקו וישאלו 'מה נאכל בשנה השביעית', אז יהיה 'צויתי את ברכתי' באופן אחר, באופן של 'ועשת התבואה לשלוש שנים' בכמות. כלומר: מפאת חוסר הבטחון, תהיה הברכה בכמות התבואה ולא באיכות, ואכן יצטרכו לקצור בסוף השנה השישית כמות תבואה עצומה של שלוש שנים, וטרחה זו תגרום לביטול תורה ולחוסר מנוחת הנפש.

כעין זה כותב המלבי"ם, שכאשר ישאלו מה 'נאכל', ה'צויתי את ברכתי' לא יהיה בדרך ניסית, אלא בדרך הקרובה לטבע. במקום שתצמיח השדה שנה אחת תבואה מרובה שתספיק לשלוש שנים, כאשר יבטחו בהשם יתברך ולא ישאלו 'מה נאכל', אז יאכלו קמעא ויתברך המזון במעיהם, יספיק להם בדרך נס כמות תבואה של שנה אחת לשלוש שנים. יאכלו וישבעו מבלי צורך לחסוך מפיתם כלום לשנים הקרובות, שזוהו דרך ניסית.

לדבריהם נמצא, כי אכן הברכה עצמה תבוא גם מבלי שייכות וקשר

אם יאמרו 'מה נאכל' אם לא יאמרו, אלא רק אופי הברכה תשתנה, אם היא תבוא בדרך ניסית על ידי ריבוי באיכות או בדרך הטבע על ידי ריבוי בכמות.

מעורר ה'לב אליהו', כי כפי ההנהגה הזאת שנוהג הקדוש ברוך הוא בשמיטה, כך הוא מנהיג את עולמו באופן כללי, בכל יום, בכל פרט ולכל אדם. כפי רמת בטחונו של האדם בהשם יתברך כך הקדוש ברוך הוא נוהג עימו.

חז"ל במדרש (הובא בשל"ה הקדוש, שער הגדול) לומדים זאת מהנאמר בתהילים: "השם שִׁמְרָךְ השם צִלְךָ עַל יְדֵי יְמִינֶךָ". הקדוש ברוך הוא הוא בבחינת צל: "מה הצל הזה כשאתה מראה לו אצבע הוא מראה לך אצבע כנגדך. שתי אצבעות הוא מראה לך שתי אצבעות. מה הצל הזה כשאתה בוכה הוא בוכה נגדך, אתה שוחק הוא משחק נגדך - כך השם יתברך".

האדם בחזק אמונתו ובטחונו קובע את צורת ההנהגה האלוקית כיצד ינהג עימו משמים. כפי המידה שהוא סמוך ובטוח עליו יתברך, כך הוא משפיע עליו שפע וברכה. אם האדם שלם בבטחונו ומגביה את עצמו למעלה מטבעי בני אדם, הקדוש ברוך הוא מודד לו מידה כנגד מידה, וההנהגה הנוהגת עימו תהיה בבחינת 'אוכל

קמעה ומתברך במעיני, הנהגה ניסית, ולא עוד, אלא שעל ידו יורד כל השפע הברכה והנדבה לכל באי עולם. אך אם חלילה שם האדם מבטחו בכוחו, בהשתדלותו, ביכולותיו, בחבר מרעיו וידידיו - הקדוש ברוך הוא כביכול אומר לו: "אתה מסתדר לבד? מצויין! תסתדר לבד..."

אמנם גם אז כל קיומו זה בברכת שמים, אך אז ההנהגה מולו היא הנהגה טבעית, ולא יזכה לראות ברכה בעמלו בצורה ניסית כפי שזוכה הבוטח האמיתי.

כך כתב מרנא רבי חיים מוואלאזין זצ"ל, בספרו 'נפש החיים' (א, ט): "בעת קריעת ים סוף, אמר הוא יתברך למשה: 'מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו' (שמות יד, טו): רצה לומר, **דבדידהו תליא מילתא**. אם המה יהיו בתוקף האמונה והבטחון, ויסעו הלך ונסוע אל הים, סמוך לבם לא ירא, **מעוצם בטחונם שודאי יקרע לפניהם, אז יגרמו על ידי התעוררות למעלה, שיעשה להם הנס ויקרע לפניהם**".

הגביר נפל מהספה לשמע את הבשורה

דוגמאות מעין אלו יש למכביר, נספר אחדים מהן: בקובץ העתיק 'אור המוסר' (חוברת יב, שנת תרפז) שיצא לפני למעלה מתשעים שנה על ידי תלמידי נובהרדוק, מופיע מאמר נפלא שכתב אחד מגדולי תנועת המוסר, הגאון הצדיק רבי **נפתלי מאמסטרדם** זצ"ל, בו הוא מאריך אודות מידת הבטחון של האי גאון וצדיק, איש האלוקים, רבי **יוסף זונדל מסלנט** זצ"ל, תלמידו של מרנא רבי חיים מוואלאזין זצ"ל.

הוא כותב כך: "הגאון החסיד אור עולם רבי יוסף זונדל זצ"ל עמל ויגע במידת הבטחון עד הקצה האחרון. סיפרו ממנו מעשים נוראים ונפלאים ממידת הבטחון שהיה משתמש בו, והשיג דברים למעלה מן הטבע, שהיה מבהיל כל שומעיו".

לדוגמא, מספר רבי נפתלי, כי כאשר בתו של רבי זונדל הגיעה לפרקה, היתה זו עבורו תקופה קשה ודחוקה מאוד מבחינה כלכלית. עני ואביון מרוד היה, אשר בביתו לא היה לחם לאכול כפשוטו. אך תמיד הכריז ואמר: "אני בוטח בהשם יתברך ששיג לבתי חתן תלמיד חכם גדול וכליל המעלות!".

רבים נדו לו בראשו על הכרזתו, שכן היה זה חלום חסר סיכויים למימוש. הן לא היתה הפרוטה מצויה בכיסו, גם לא לצרכיו המנימאליים היום יומיים, ובודאי שלא להעניק או להתחייב נדוניה כבודה לחתן רם המעלה וכליל המעלות כפי שחשק והתאוהו.

ברבות הימים הגיע לעיר סלאנט עילוי צעיר

ברבות הימים הגיע לעיר סלאנט עילוי צעיר מהעיר קיידאן בשם רבי שמואל, שמו הלך לפניו כאחד האריות שבבני גילו, שקדן, למדן וידען מופלג, וגם חכם פיקח וממולח במיוחד.

רבי שמואל התייתם מאביו רבי צבי הירש בגיל תשע, ומאז העתיק את משכנו לעיר קיידאן, שם קנה תלמודו אצל אחד מגאוני הדור, רבי **זרח שפירא** זצ"ל. משם עבר לולנא ללמוד אצל הגאון המפורסם רבי **אבלי פאסולער** זצ"ל, ראב"ד וילנא, ומשם הגיע

לישיבת וואלזין. בכל מקום הרעיש את סביבתו, כולם יצאו ממנו בהתפעלות רבה, ודברו אודותיו כמי שעדיין לגאון ולתפארת להאיר עיני ישראל. לעיר סלאנט הגיע רבי שמואל לאחר שנישא לבת אחד מרבותיו אולם הזיווג לא עלה יפה ונאלץ להתגרש, ובשל כך החליט להרחיק לעיר אחרת.

מאז בואו לסלאנט נקשר בעבותות אהבה ברבו הגדול רבי יוסף זונדל, ובבית מדרשו ישב ושקד על תלמודו עם החברותא, ידידו ורעו הטוב רבי ישראל מסלאנט, לימים מחולל תנועת המוסר.

בתחילה ניסה רבי יוסף זונדל להציע לו את בתו לזיווג, אך רבי שמואל סירב להיענות להצעה כל עוד גרושתו לא תמצא את זיווגה בשנית. אולם באחד הימים כאשר שמע רבי יוסף זונדל כי גרושתו התארסה, האיץ צעדי לבית המדרש, ניגש לרבי שמואל וסיפר לו כי גרושתו מצאה את זיווגה, וכעת הוא מציע לו בשנית להינשא לבתו, קודם שיקדימונו אחר.

רבי שמואל שנפשו היתה קשורה בנפש רבו, השיב להצעה בחיוב, וכך זכה רבי יוסף זונדל בכח בטחוננו להגשים את חלומנו הגדול לזכות בחתן תלמיד חכם משכמו ומעלה, שנודע ברבות הימים כחכימא דיהודאי, רבי **שמואל סלאנט**, רבה של ירושלים עיר הקודש ואב בית דינה הגדול.

מוסיף רבי נפתלי לתאר בלשונו את גודל הנס וההשתוממות: "וסיפר לי איש אמונים מסלאנט כי כאשר נגמר השידוך ונעשה קשר תנאים, היה בעיר איש נגיד מפורסם ממיודעיו של רבי זונדל, שהיה שוכב כנהוג על הַזֶּאֱפֶּע שְׁלוֹ [כורסתו], וכאשר הגיע לאוזניו סיפור זה [כי בתו של רבי יוסף זונדל השתדכה עם העילוי מקיידאן], נבהל ונפל על הארץ מרוב פחד, באשר הכיר ובעיניו ראה - כי מעשה ד' הוא! יוצא מדרך הטבע!".

סיפור מפעים ומחזק שמעתי על תלמיד חכם יקר

סיפור מפעים ומחזק שמעתי על תלמיד חכם יקר ובר אוריין, הגאון רבי אברהם משה גרוסמן זצ"ל, מרבני כולל הר"ן בירושלים, ומחבר ספרים חשובים בהלכה ואגדה. שנפטר בשנה האחרונה שבע ימים בשם טוב.

בצעירותו שימש רבי אברהם משה ברבנות בקהילות כבודות בארצות הברית, ובשלב מסוים, משיקולי חינוך לצאצאיו, החליט לנטוש את הכל ולעלות לארץ הקודש. מאז התרחק מן השררה והקדיש כל ימיו לעמל התורה בשקדנות מופלאה כאברך מן השורה, מהשעה תשע בבוקר ועד אחת בצהריים, ומשלוש וחצי אחר הצהריים עד שבע בערב, כך עד יומו האחרון בעודו במעלה גיל הגבורות.

בין שלל המעלות הגדולות שהאירו את אשיותו של רבי אברהם משה בלטה במיוחד מידת הבטחון. הוא היה בעל בטחון אמיתי על כל המשתמע מכך.

בין היתר היתה לו הנהגה קבועה בשבת קודש לא לנעול אף פעם

יום אחד אני מקבל שיחת טלפון מאוסטריה, על הקו היו מספר אנשים בו זמנית בשיחת ועידה, הם הסבירו שכעת הם לומדים מסכת ביצה והתחילו לשמוע יחד את ההקלטות של השיעורים שלי על מסכת זו ומאחר שכל כך מתפעלים מהשיעור המיוחד הם מבקשים לשמוע ממני דרך הטלפון כמה דברי חיזוק

מגיד השיעור בקו דרשו' הרב מאיר שפרכר, משתף בשיחה מיוחדת מהו ה'מתכון' לשיעור מרתק ועל המשוב המדהים שמקבל משומעיו הרבים

מאת: אלעזר גולדברג

שומעי שיעורי 'קו השיעורים' של 'דרשו' כבר מכירים שנים רבות את שיעורי 'דף היומי' הבהירים של מגיד השיעור הרב מאיר שפרכר שליט"א המתעדכנים מדי יום ביומו במערכת. ערכנו עמו שיחה מיוחדת ושמענו על היחודיות של השיעור שנמסר מפיו לאחר הכנה מדוקדקת ועל המשוב הנפלא שמקבל מציבור המאזינים הגדול, התועלת הגדולה שמקבל כל אחד הן בלימוד סוגיה מורכבת והן באגדות הז"ל.

• מהי היחודיות של השיעור הגורמת לאלפי בני תורה להאזין לשיעור שלך מדי יום?

על מנת להמחיש את מה שמייחד את השיעור שלי, אספר סיפור ששמעתי לאחרונה מפי אחד משומעי השיעור הקבועים. את אותה יהודי אני מכיר כבר שנים רבות אבל מה שהוא סיפר לי באותה שיחת טלפון הותיר אותי נדהם. הוא אמר לי כך: ר' מאיר, אני חייב לספר לך משהו. תדע לך שבשנים האחרונות לא הצלחתי ללמוד גמרא! עבדתי בכל מיני עבודות מזדמנות כדי לפרנס את בני ביתי ומחמת עומס העבודה כבר לא נותר בי כוח בסוף היום ללכת ללמוד דף גמרא. לאחרונה נחשפתי לאחד מהשיעורים שאתה מוסר בקו השיעורים' ובסיום השיעור הייתי המום מכך שהצלחתי לראשונה מזה שנים רבות לשבת וללמוד דף גמרא בהבנה! הרגשתי תוך כדי שמיעה כאילו אני מאזין לסיפור מרתק והלב שלי פשוט נמשך להמשיך לשמוע ולהתרכז בכל מילה.

בעבר הרגשתי בעצמי קושי להתרכז בזמן שמיעת שיעורים

בעבר הרגשתי בעצמי קושי להתרכז בזמן שמיעת שיעורים ולא הצלחתי לצאת משיעור עם סיפוק והבנה טובה, זה הביא אותי להתבונן במורכבויות ובקשיים שיש במסירת שיעורים יומיים, בפרט ב'דף היומי' ובדרכים לפתרון על הצד הטוב ביותר. כך למשל כאשר לומדים משנה שיש בה קושי בהבנה, ישנם מגידי שיעור שאומרים: כאשר נגיע לגמרא הדברים יתבארו, אולם קשה לשומעים להמתין, הם רוצים להבין כבר עכשיו את הענין הנלמד ואם לא מבינים את המשנה הם מאבדים את הריכוז. כמו כן כאשר מובא בגמרא 'אמר מר', שזה חזרה על מה שנאמר לפני כן כדי לבארו, השומע הממוצע שאינו מונח היטב בסוגיה אינו מבין על מה מדברת הגמרא, הוא כבר הספיק לשכוח את הנושא שדובר עליו לפני מספר ימים. כדי לפתור עניינים אלו, אני מכין לפני השיעור את כל ההסברים שמובאים בהמשך הסוגיה ומתמצת אותם בקצרה כבר בתחילת הנושא, כך שכל שורה תהיה מבוארת היטב לשומעים, מה שמעניק להם את הריכוז והחשק להמשיך הלימוד.

גם נושא ה'סדר' חשוב מאוד. לפעמים מובאים בגמרא כמה הסברים על אותו ענין ולא תמיד מובן היטב מה החילוק בין כל הסבר וכאשר

הסיפור הזה ממוחיש היטב את הקושי הגדול עמו מתמודדים הרבה אנשים שרוצים ללמוד דף היומי אך אינם מסוגלים להתרכז ולהבין את ההסברים של המגיד שיעור. לכן אני משתדל מאז ומתמיד להיכנס לראש של השומעים ולהסיר תוך כדי הכנת ומסירת השיעור את המכשולים בדרך לריכוז ולהבנת הדף על בוריו.

שנענית לבקשתם ואמרת ווארט קצר שחזק אותם להמשיך בלימוד המשותף... לאחר מכן הם אמרו לי שמבקשים להזמין אותי לאוסטריה למסיבת הסיום כאשר יסיימו את לימוד המסכת. אמרתי להם את מה שאמרו חז"ל: הכל מעלין לירושלים, על כן אתם אלו שתבואו לשבות בארץ ישראל וכאן נעשה שמחה גדולה ומשותפת...

סיפור נוסף שמעתי מאחד מעובדי ההפקה ב'דרשו'. כאשר ביקשתי ממנו שידאג לפרסום השיעורים בפרק 'איזהו נשך' לפני חג הפסח על מנת שלומדי ה'דף היומי' יוכלו לשמוע את השיעורים מייד כאשר יתחילו ללמוד פרק זה בימי החג. אותו עובד אמר לי: וכי אתה חושב שאעכב את פרסום השיעורים?! והרי אני הראשון שמכיר בחשיבות הגדולה של השיעורים שלך, איך אני יודע? כי הבן שלי לומד בישיבה מסכת קידושין ולמרות השטייגען הגדול שיש לו בישיבה הוא מתחילת השנה ועד עכשיו לא מוותר על שום שיעור שלך במסכת זו!

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

אין סדר גם הבהירות וההבנה נחלשים. לכן אני מקפיד לעשות סדר בשיעור ולהסביר בכל הסבר מה כוונת הגמרא באותו ענין והאם הוא נשאר למסקנה. חשוב לי מאוד גם לנגן כל הסבר, יש מנגינה מיוחדת ל'הווא אמינא' ויש ניגון אחר ל'מסקנה'.

• איזה משוב אתה מקבל משומעים נוספים של השיעור, מלבד אותו יהודי עליו סיפרת בתחילה?

יש הרבה מאוד משובים חיוביים שאני מקבל, לאו דווקא משומעי 'דף היומי' על הסדר, אלא על שמיעת השיעורים במסכתות אחרות שמצויות במאגר השיעורים. אספר על שניים מהם ששמעתי לאחרונה.

יום אחד אני מקבל שיחת טלפון מאוסטריה, על הקו היו מספר אנשים בו זמנית בשיחת ועידה, הם הסבירו שכעת הם לומדים מסכת ביצה והתחילו לשמוע יחד את ההקלטות של השיעורים שלי על מסכת זו ומאחר שכל כך מתפעלים מהשיעור המיוחד הם מבקשים לשמוע ממני דרך הטלפון כמה דברי חיזוק, כמובן

המשך מעמוד 15 | רבי אליעזר טורק שליט"א

רבי אברהם משה ובנו הצעיר עלו ראשונים, וכשבאו לקומה סמוך לדלת אכן ראו כי צירי הדלת פרוצים...
"אתה רואה!" הזדעק הבן בסערה, "הפעם כן היו צריכים לנעול את הבית!"

רבי אברהם משה נותר באותה נינוחות ובאותה שלוות רוח, ואמר לבנו בנועם: "הבה ניכנס פנימה ונראה כי לא גנבו מאיתנו מאומה!".
רבי אברהם משה נכנס פנימה בבטחון גמור, והבן נסרך אחריו בהססנות, ואכן למרבה הפלא, הכל עמד על מקומו בשלום; הפמוטים, כלי הכסף, קופות הצדקה על מקומם הקבוע. יד זדים לא נגעה בכל חפצי הבית לרעה!

התברר מאוחר יותר, כי אכן בקרו שם הגנבים ובקשו להיכנס פנימה, אך לאחר שסיימו לפרוץ את המנעול, הבחינו לפתע כי הדלת פתוחה לרוחה. הם היו בטוחים כי בעלי הבית נמצאים בבית וברחו כל עוד נפשם בם, מבלי לקחת איתם מאומה.
שוב הוכח, כי כאשר אדם בוטח בהשם יתברך בכל מאודו, זוכה שיתמלאו כל צרכיו, ובהנהגה ניסית בכל קנה מידה, לא ניזוק ולא מפסיד מכך.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

את דלת ביתו, הוא טען כי זכות השבת עצמה הינה שמירה מעולה ואין צורך לעשות שום השתדלות בשביל שמירה ביום קדוש זה.

בעקבות הנהגה זו אירע פעם מעשה מופלא:

כאשר התקיימה שבת שבע ברכות לנכדתו הראשונה של רבי אברהם משה, בשכונת 'עזרת תורה' בירושלים, נסעו הוא ורעייתו מהבית כדי לשבות בשמחה. באותו שבוע אירע גל גדול של פריצות לבתים בכל שכונות הצפון בירושלים. בנוסף, השמחה עצמה היתה מהולה באוירת גניבות, כי בליל החתונה פרצו גנבים לבית המחותנים ורוקנו את תכולתו.

בערב שבת לפני שעזבו את הבית בקשה אשתו כי חרף הנהגתו הקבועה היא מעדיפה הפעם שינעל את הבית בשל המצב הרעוע. אך רבי אברהם משה שכנע אותה כי אין סיבה לפחד ודאגה, והכריז בתומו: "הקדוש ברוך הוא שומר על הדירה, הוא לא צריך מנעולים כדי שלא יאונה לנו כל רע!".

במוצאי שבת כששבו הביתה, ליבה ניבא רעות. היא בקשה ממנו לעלות ראשון לדירה, והיא תעלה בעקבותיו, כי יש לה תחושה שאירע דבר מה בבית.

המבצע הגדול יוצא לדרך...

פרטים בעמוד 21

והוא מסתובב אלי ואומר לי בערבית, 'פיני, תשמע מה אני אומר לך, הארץ הזאת היא של היהודים, האלוקים נתן אותה לכם, זה ברור כשמש. אני ומשפחתי מגדלים פול למעלה מארבעים שנה, מעולם לא ראיתי ולא שמעתי שהפול מכפיל את עצמו, אין דבר כזה, אני פשוט משתומם מהתופעה ומנסה להבין את פשרה'... כמובן ששישית ושמיטה, הגוי הזה לא מכיר

החקלאי ר' פיני אפלטון ממושב מרגליות על הניסים שחווה בשנת השמיטה

מאת: הרב צבי גטקר

יְעִשֶׂת אֶת הַתְּבוּאָה לְשֵׁשׁ הַשָּׁנִים (כה כא)

ידועה עד מאוד שאלת חז"ל המוזכרת ברש"י, "מה עניין שמיטה להר סיני", הלא השמיטה היא מצוות ארץ ישראל ואנחנו עדיין שוהים בהר סיני.

אחרי שיחה עם החקלאי ר' פיני אפלטון ממושב מרגליות, ששוחח איתנו מחדרו שבבית המלון בו הוא גולה בעקבות המלחמה המתנהלת כבר יותר מחצי שנה, למדנו תשובה חדשה לשאלה זו, והיא: 'מי ששומר שמיטה רואה אמונה בעיניים ולא נותרת לו כל ברירה, אלא לקבל את התורה', כי מהשמיטה הגיע ר' פיני להר סיני, לקבל את עול התורה באהבה. הסכיתו ושמעו.

השנה היא שנת תשס"א, מספר לנו אדון אפלטון, הייתה כבר התעוררות רוחנית בבתינו, אני ובני ביתי התחלנו כבר לשמור חלק מהמצוות, אבל עדיין היינו רחוקים מהיעד, ואף שהשנה שנת שמיטה, אני עובד בשדה כרגיל.

הייתי באמצע לבנות את ביתי שבמושב, וצרכי פרנסת הבית גדלו גם ככה, מצב הפרנסה לא היה מזהיר בלשון המעטה, כך שאת כל ימי שמתי ביבול שיצמח ויתן פרנסה, ולשם כך נטלתי הלוואות עצומות, לקניית ושכירת כלי עבודה מערכות השקיה, שתילים דשן ריסוסים וכל הנצרך, מנקודת מבטי לא יכלתי לוותר על עבודה בשנת השבע.

בחרתי לזרוע בשנה זו עגבניות

בחרתי לזרוע בשנה זו עגבניות, זריעת עגבניות מתבצעת שלש פעמים בשנה, ומכיון שהאדמה לא תתן את כל כוחה שלש פעמים, על כן זורעים בפעם הראשונה שליש מהשדה, בפעם השנייה שני שליש, ורק בפעם השלישית את כל השדה כולה.

והנה הגיע האביב, נגשתי עם כל המרץ, חרשתי את השדה, זרעתי את העגבניות, זיבלתי השקתי, ו- איזה יופי, כל השדה מלאה בעלוה ירוקה ומלבבת, מרנין.

עובר זמן ואני מבחין כי משהו משונה קורה לעגבניות שלי, הם יפות

הם גדולות, אבל הם ירוקות. עובר עוד שבוע, והבנתי כבר שזו בעיה שאינה ברת חלוף, ביררתי ונודע לי כי חברת הזרעים עשתה טעות וכל מי שקנה ממנה זרעים זה מה שקרה לעגבניותיו. וכמובן אפשר לבקש את דמי הזרעים חזרה..

טוב, הפסד צורב, התנחמתי שזה קרה במחזור הראשון והקטן, ותקוותי הייתה ששני המחזורים הבאים ישלימו את ההפסד.

ובכן, שוב הכנתי את האדמה, זרעתי השקתי זיבלתי ריססתי, איזה יופי של עגבניות, שכרתי פועלים, קניתי קרטונים לאריזה, נכנסנו לשדה לקטוף את היבול, ו- שוד ושבר חצי מהיבול מתולע, התברר כי דילגנו על ריסוס מסוים מבין סדרת הריסוסים, וחצי מתולע, מכרתי חצי יבול שחזקתו מתולע..

ההפסדים כבר היו למעלה ראש, שוב אני צריך ללוות, אבל עדיין כעת עומדים לפני זריעה מלאה של השדה, ליבול שיקטף בתקופת החגים אז הביקוש והמחירים מרקיעים שחקים. אם נצליח נוכל לשרוד את ההפסדים.

ואכן שוב זרעתי וביצעתי את כל התהליכים, עגבניות יפיות גדלו וצמחו, השדה התמלאה כולה, ביותר מ-60 טון של יבול מוצלח.

שוב שכרתי פועלים קרטונים, וביום ראשון עם אור ראשון אנחנו נכנסים לשדה

שוב שכרתי פועלים קרטונים, וביום ראשון עם אור ראשון אנחנו נכנסים לשדה, והמראה שנגלה לעינינו היה מחריד אין מילה אחרת. השדה היתה ריקה, לא עגבניה ולא עלה אחד היו בה לרפואה, פשוט שום כלום!.

בירור קצר העלה, כי בשבוע שעבר שכחנו את מערכת ההשקיה פתוחה, המים זרמו והאדמה העלתה ריח לאויר שגירה את בעלי החיים, והם פרצו את הגדר, וכיון שנפרצה הגדר עלו ובאו כל סוגי החיות שבאזור, אלו שאוכלים ביום, ואלו שבלילה, כך שבתוך יום יומים לא נשאר זכר לטונות היבול.

הכאב היה גדול, והקושי שבעתיים, בנוסף לכל החובות שהשתרגו על צוארי עקב שלושת ההפסדים הנדירים הללו, הרי שבאותה תקופה מחירי העגבניות האמירו והגיעו לפי 6 מהרגיל, כך שחישוב פשוט העלה כי תנובת השדה יכלה להניב רווח של חצי מליון ₪. ובמקום זה נשארתי עם שוד ושביר.

בלית ברירה, נכנסנו לגור בבית שאפילו לא טויה, ואת החובות וההתחייבויות סחבתי במשך השנים הבאות.

כשישבנו אני ובני ביתי, הגענו למסקנה אחת, אני לא עובד יותר בשמיטה, הקב"ה הסביר לי בדרך הקשה, ואני הבנתי את המסר, השמיטה הקרובה תהיה השבתה, כפי רצונו יתברך.

ואכן כבר בשנת תשס"ו נטלתי הלוואות חדשות בכדי שבשנת היבול הזאת קרי סוף שנת תשס"ו ובמהלך תשס"ז אצבור רווחים נאים שיאפשרו לי לשבות בשנת השמיטה הקרובה.

ואכן זרעתי את השדה בעגבניות, מלפפונים, קישואים, חצילים, ופלפלים מסוגים שונים. עדיין לא ידעתי מקיומה של ברכת שמיטה בתורה, עשיתי כך בכדי שיהיה לי ממה לחיות.

והנה שוב רודפת אותי הרעה, תיכף לאחר הזריעה, פרצה מלחמה בין ישראל ללבנון, כמוכן שכישוב שנמצא בקו החזית הורחקנו מידיה מהמקום, סגרתי את מערכות ההשקיה, ועזבתי את הבית והשדה.

עלו בליבי שאלות, כמו, אם הקב"ה רוצה שאשמור שמיטה, מה הוא רוצה ממני כעת? וכולי.

ב"ה המלחמה הסתיימה די מהר, וכבר באלול היה אפשר לגשת לשדות, חזרתי לשדות הנובלים שלי, את הקישואים והמלפפונים היה עלי לקצור ולאסוף לאשפה, את החצילים והפלפלים לסוגיהם שצמחו היה צורך רק בגזימה והשלכה על הרצפה, במקרה שכזה משתמשים בבוסר הנובל כזיבול השדה לקראת הזריעה הבאה. בקיצור עבודה מרובה מרובה, והוצאות נוספות.

אתם זוכרים, העונש שלי בא, שהעגבניות נאכלו

באיזשהו שלב בתחילת השנה השישית, סוחר כלשהו בירר אצלי אם יש אצלי עגבניות סוג ג' המיועדות לשקשוקה, אמרתי לעצמי, אכן עדיין לא בדקתי בכלל מה קורה עם חלקת העגבניות, מי יודע אולי בכ"ז גדלו קצת עגבניות שראויות לשקשוקה לפחות.

ועכשיו שימו לב, אתם זוכרים, העונש שלי בא, שהעגבניות נאכלו עקב שמערכת ההשקיה היתה פתוחה רצוף, כעת בא התיקון, משמים הראו לי כי תשובתי התקבלה.

אני ניגש לחלקת העגבניות, ורואה שאכן היא צמחה יפה ישמה לראות, מזיז את העלים ורואה, זה לא עגבניות, אלו יהלומים!, כל העגבניות שמנמנות אדומות אדומות, וקשיחות, כפי שלא יוצא מעולם, כי המים תמיד מרככים את החוזק, ומה שאדום אדום כבר לא קשיח. אך פה בניגוד לציפיה, דוקא בגלל שלא היתה השקיה שלי העגבניות גדלו בצורה מיוחדת במינה. והביקוש היה כמובן מעל ומעבר, מכל האזור ביקשו להשיג מהעגבניות המיוחדות, במשך עשרה ימים קטפנו ללא הפסקה, ומכרתי לכל המרבה במחיר והם אכן הירבו.

תכף לאחר מכן קיבלנו פיצוי מהמדינה על נזקי המלחמה. וכך עם ההכנסה מהעגבניות המיוחדות, והפיצוי, יכלתי לשלם את החובות מנזקי שנת השמיטה הקודמת, סוף סוף להפוך את בית הבלוקים שלנו לבית ראוי ויפה, קניתי שוב רכב, ואפילו נשאר לי לקנות טרקטור.

בסיומה של השנה השישית ניהול החשבונות הראה במדויק כי הרווחים היו פי שלושה. וכפי שהסבירו לי מכרים כפי הכתוב בתורה, רב הישוב אמר לי כי אצל שומרי השמיטה כולם הוא רואה ברכת שמירת שמיטה, אבל אצלי התקיים ממש משהו לא רגיל שרואים בעיניים כי הברכה היא פי שלש. וכמובן בדרך לא טבעית ובדרך של מידה כנגד מידה. דבר שכמובן השפיע על התחזקותי ועל הסובבים עמוקות.

יש עוד הרבה הרבה מה להכביר במילים אומר לנו פני, את הברכה של שנת השמיטה רואים אני ובני ביתי בשלל תחומים. אבל ברצוני רק להמשיך ולהשלים את התגלגלות הסיפור והאמונה שבאה ממנו למחזור השמיטה הבא.

הוא אמר לי הקב"ה איתך בשנה השישית בא נהיה שותפים וגם אני אתברך

ברכת שנת השישית נשמעה בכל סביבתי, עד כדי שבשנה השישית הבאה שנת התשע"ד ביקש ממני קרוב משפחה להיות שותף איתי בשנת השפע, הוא אמר לי הקב"ה איתך בשנה השישית בא נהיה שותפים וגם אני אתברך.

ואכן הסכמתי ויחד חכרנו שטחים גדולים מאוד, ושתלנו מכל הטוב שיש, את הפול כבר בחורף הקודם טוב לו כך שהוא מוכן באביב לפסח, ולאחר מכן זרענו שפע של ירקות מכל הסוגים. וכאן ארעו שני דברים פלאיים, שמימיים, ממש גילוי שכינה.

הסיפור הראשון ארע עם הפול, הפול כבר החל לצמוח, ואכן ברכת השמיטה נראתה, הפול גדל בכמות רבה מאוד, אך מזג האויר התקרר וירדו שלגים כבדים שממש לא זוכרים באזורנו, כל הגידולים התכסו בשכבה עבה של שלג וקרח, ובל"בי הבנתי כי הפול כבר איננו, משקל הקרח השכיב אותו לאדמה, וכזאת שכבת קרח מקפיאה והורסת את הגידול.

המשכתי במשך השבועות הבאים בהכנת הקרקע והזריעות, ומידי

המשך בעמוד 27

הכהנים שמסובבים על הפתחים מידי תקופה מוצאים אצלו אוזן קשבת לב רחב ויד נדיבה. הוא מקפיד על שלש פעמים בשנה לראות ולהיראות עם עולת ראייה שמינה בבית ה', תמיד גם נוסף לזה מעות מעשר שני לרוב בהם הוא עורך סעודה דשנה לכל עניי ירושלים

הסיפור הבא הוא בן אלפי שנים... יכול להיות שהוא גם התרחש במציאות, מכל מקום הוא מלמד אותנו משהו חשוב מאד!

מאת: הרב ישראל היימן

וַיֵּצֵא פִּיכֹל וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ (כה כח)

קשה לנו היום לתאר לעצמנו את המציאות כמו שהייתה אז, להבין את המשמעות של המצוות שנהגו בזמן שישראל על אדמתם. התיאור הבא ינסה לקחת אותנו אל אוירת אותם הימים. גם היום כשאין לנו כהן בעבודתו ובית המקדש עדיין לא עומד על תילו יש לנו את האפשרות לנסות להבין מה המטרה של המצוות הללו ולתרגם אותם לחיי המעשה גם בימינו אנו.

אליצור הוא חקלאי בעל חווה גדולה. מהערוגות הרבות המסודרות על אדמותיו וחלקות עצי הפרי השונים הוא מפיק פרנסה ברווח לכל השנה. יש את עונת האבטיחים ויש את עונת הקישואים. יש את עונת מסיק הזיתים ויש את בציר הענבים. מכל אחת מהם הוא מרוויח יפה וזה מספיק לו עד התקופה הבאה.

פרנסה שמספיקה בשביל כלכלת אנשי ביתו ומספיקה ברווח גם בשביל קורבנות נדבה עליהם הוא מנוי ב'הוראת קבע' לבית המקדש. גם נדבותיו לבדק הבית הן מן המפורסמות, הכהנים שמסובבים על הפתחים מידי תקופה מוצאים אצלו אוזן קשבת לב רחב ויד נדיבה. הוא מקפיד על שלש פעמים בשנה לראות ולהיראות עם עולת ראייה שמינה בבית ה', תמיד גם נוסף לזה מעות מעשר שני לרוב בהם הוא עורך סעודה דשנה לכל עניי ירושלים.

אבל לא לעולם חוסן, ימים קשים הגיעו על יושבי ארץ ישראל. לא כל העם סר למשמעתם של נביאי ה', יש כאלו שקצת מזלזלים, בקצה העם יש את אלו שמייצרים קרירות בעבודת ה'. גם על ביתו של אליצור לא פסח הנגע. בן ובת שנתפסו לכתות ה'מתקדמות' שפעלו בירושלים, אליצור נלחם בתופעה בכל כוחו אבל לא תמיד העניינים היו בשליטתו.

כשבית ה' עומד על תילו והארץ הבורא בעולם חושית ממש, לכל דבר יש מחיר. אליצור מגלה להוותו שעסקיו כבר לא כתמול שלשום. 'הנה יד ה'... הפירות כבר לא כל כך משובחים, הירקות מרקיבים יותר מהר, חיש צונח הביקוש ואליצור לראשונה מזה שנים מתמודד עם גרעון בתקציב הבית.

כמו כל מי שחש מועקה או שהתרגשה עליו צרה הוא פונה במהירות

אל הנביא שבעירו ובחרדת קודש שואל את פיו לשמוע את דבר ה', על מה ולמה עשה ה' ככה לו?

התשובה הייתה ברורה מאד! זהו סימן משמים על הנגע הפושה בביתך. זה קריאת השכמה לך לעמוד על משמר בני ביתך ולהחזירם לדרך הישר, ולהם לשוב מהירה בתשובה שלמה ולחזור לעבוד את ה' בכל ליבם במקדם.

תקופה לא קלה עברה על אליצור. הוא הוצרך לשנות מהרגליו ולעשות דברים שהיו לו לא נעימים בעליל. אבל מדבר ה' שבא ביד עבדיו הנביאים הוא לא סטה כמלא הנימה.

את השדות הוא מכר כדי להחזיר את חובותיו, כיון שהשנה הייתה העשרים וחמש ליובל, בדיוק במחצית התקופה, ויש עוד עשרים וחמש שנים עד היובל הבא, הוא הצליח למכרם ברווח ניכר ולהחזיר את כל חובותיו. אליצור הפך מחקלאי לפועל בשכר. בהמשך הוא קנה כמה ראשי בקר, אבל לשדות שלו הוא עוד לא חזר...

תקופה ועוד תקופה, אליצור חזר לראות את ברכת ה'. גם בניו ובנותיו חזרו זה מכבר לדרך הישר כשהוא הולך בדרך אותה מנחה אותו הנביא, גם כאשר נאמרו לו דברים שהם בבחינת על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין. לא פעם הרבה אליצור על הזכות

מדדו עצ
 נקרא את
 המסכת
 בשם
**'פרקי
 אבות'?**

יש להבין מדוע נקראת המסכת בשם "פרקי אבות", על אף שאינה עוסקת כלל בענייני האבות?

המבצע הגדול יוצא לדרך...

לקראת תחילת הלימוד בחלק ג' של 'משנה ברורה' במסגרת 'הדף היומי בהלכה',
 והלימוד במסכת אבות בימי הקיץ, 'דרשו' יוצא במבצע מיוחד:

**כרך חלק ג' 'משנה ברורה'
 + מסכת 'אבות' עם פירוש 'דרש דוד'
 פנינים מגדולי ישראל ומאמרים מרתקים על אבות
 במחיר מיוחד של 55 ש"ח כולל משלוח**

הזמנות בכל עמדות 'נדרים פלוס', ובמוקד 'דרשו' 02-5609000

מאז פיתחתי בתוכי שנאה לכלי הזה. כי ראיתי במו עיני איך הוואטסאפ פשוט הרס את התפקוד, והוכיח את עצמו ככלי לא יעיל... ובכל זה אני מתייחס לצד הטכני שבעניין, מעבר לסכנה הרוחנית הגדולה שבדבר

הר"ר עמרם רבינוביץ הי"ו על פעילות עניפה ללא סמארטפון וקידוש שם שמים בל"ג בעומר תשפ"ג באתרא קדישא מירון

ברוך ה', יש לי עיסוקים רבים ומגוונים. החל מ'דפס ראשי' בדפוס "קונטרול פי", דרך תפקידי ניהול בעמותת 'משביע לכלחי' האחראית על חלוקת אוכל למשפחות רווחה במגזר הדתי, ותפקידי ניהול ב'מינהלת קבר יוסף' האחראית על המקומות הקדושים ביו"ש, ועד ניהול פרויקטים שונים, כמו לקיחת חלק בניהול ציון הרשב"י במירון בל"ג בעומר האחרון, ועוד כמה פרויקטים נלווים.

רשימה מרשימה, נלך אחד אחד. נתחיל עם הדפוס, מה התפקיד שלך שם, והאם הסמארטפון יכול היה לבוא לידי שימוש?

מדובר בדפוס דיגיטלי גדול בעיר ירושלים בשם "קונטרול פי". אני משמש כמנהל המקצועי של אגף ההדפסות. במקום יש מאות עבודות ועשרות לקוחות ביום.

כל הפעילות נעשית דרך המייל בלבד. גם הצעות מחיר ללקוחות נשלחות אך ורק דרך המייל. אני רוצה לציין כי לפי הניסיון שלי בשנים האחרונות, הוואטסאפ זה ממש לא שיטת עבודה, במייל זה עובד יותר מסודר, יותר אמין. וברוך ה', כשאין מכשיר אז כשאתה מסיים את העבודה, אז סיימת!... אתה לא סוחב איתך את העבודה אל תוך הבית!

ולגבי מנהלת קבר יוסף, מה כוללת העבודה שם, ואיך הדברים מתנהלים?

מדובר בגוף האחראי על כל קברי הצדיקים אשר זקוקים לצורך ההגעה אליהם, לתאם את הדברים מול הגורמים הביטחוניים. זה כולל את מערת המכפלה, קבר יוסף, קבר יהושע בן נון, כלב בן יפונה ועוד. אנחנו גם מטפלים בעניין של התיאום וגם מארגנים את כל הנסיעה, כולל הפרסום, הזמנת אוטובוסים, וכל הצרכים הנלווים מהחל ועד כלה.

במנהלת יש כעשרים איש הפועלים בתחומים השונים, והצבא והמשטרה היו מעוניינים להתנהל מול אנשי המנהלת בוואטסאפ. מה גם שצריך להיות לפעמים בקשר עם עשרים או שלושים אנשים, בכדי לתאם את הדברים. ומה שמפתיע הוא, שבעבר היו כאלו שניסו לנהל את התהליך דרך סמארטפונים, והתברר עם הזמן כי הכי קל והכי תועלת, זה להתנהל בטלפון פשוט. כי בזמנים שעבדו עם סמארטפונים, היו המון דברים לא ברורים, היה בלגן, דברים לא היו סגורים, יד ימין לא ידעה מיד שמאל. וברוך ה' כיום, כאשר הדברים מתנהלים בקשר טלפוני, הדברים סגורים, ברורים, ושום דבר לא נופל בין הכיסאות. הכול מתנהל דרך הטלפון והמייל

בלבד, בלי סמארטפון, טאבלט או וואטסאפ, וזה הרבה יותר יעיל וממוקד.

כמו כן, במנהלת מתקבלות הזמנות אוטובוסים, ואנו מנהלים מערכי אוטובוסים והיסעים למקומות ולאירועים שונים, כולל אירועים של מאות אלפי משתתפים כמו הפגנות בציבור הכללי, והכל מתנהל דרך הטלפון והמייל בלבד.

נעבור לעמותת "משביע לכל חי" - האם תוכל לספר לנו על קצה המזלג?

מדובר בעמותה שפועלת במגזר הדתי באזור יהודה ושומרון. מחלקים שם אוכל ומצרכים לחמש מאות משפחות בחודש. יש עשרות רכזי התנדבות בכל היישובים, ואנו צריכים לרכז מולם את הדברים. וכמו כן, גם מול ספקים, ומול מחלקות הרווחה בכלל היישובים. בתחילת הדרך ניסו לנהל את הדברים דרך קבוצות וואטסאפ, אבל זה לא הוכיח את עצמו... והיום אנחנו מתנהלים דרך הטלפון, והדברים פועלים כפי שצריך.

עכשיו נעבור לפרויקט מירון ל"ג בעומר תשפ"ג - מה תוכל לספר לנו מאותו מבצע מורכב שבחשדי ה' הצליח מעל למשוער?

עבדתי באותם ימים צמוד לידידי היקר הרב שמואל מאיר הולצמן שליט"א. זה היה קידוש שם שמים עצום!!! הוא פיקד על כל מירון, פרויקט אדיר מימדים, והכל עם שני טלפונים כשרים! הייתי שם

בחפ"ק, והיינו צריכים לתאם דברים מול העסקנים מהישוב הישן, מול המשטרה, ומול עוד גורמים רלוונטיים. כל דקה פעלנו עם אלפי שיתופי פעולה!!!... זה היה מורכב ברמה בלתי נתפסת! וכל פעולות החפ"ק התנהלו בטלפונים כשרים בלבד או במייל, בלי שום הזדקקות לוואטסאפ!!!

רבי שמואל מאיר שליט"א עמד כל הזמן בקשר עם המשטרה ועם מאות ספקים. הרי מדובר בהיקף שכל המוסדות בציבור החרדי ביחד לא מגיעים להיקף כזה, והכל התנהל ממש על טהרת הקודש!!! אפילו תיקוף הזמנים של הסדרנים הרבים שהיו פזורים בכל רחבי ההר התנהל למהדרין, כאשר אצל הסדרנים ששהו בציון ונקראו "המשמשים בקודש" התנהל הרישום בדף ועט... ולא נעשה כל שימוש בסמארטפונים למטרה זו.

ברוך ה', אכן זכינו לקדש שם שמים - כפשוטו!

מאיפה אתה לוקח את ההחלטה הנחושה לא להזדקק לכלי הוואטסאפ?

היה זה בתקופת הקורונה. אחד מקרובי משפחתי חלה קשות בקורונה, והגעתי לאחד מארגוני החסד שהפעיל מערך חשוב בעניין. אז ראיתי שיש לי מה לעזור, ואכן עזרתי להם לבנות תוכנה מיוחדת של מוקד פעיל. כך ניהלתי שם את המקום למשך שנה. בתחילת הדרך עבדו שם המתנדבים השונים עם וואטסאפ, שלטענתם היה בזה פיקוח נפש, אבל בהמשך ראיתי שזה רק פוגע בהתנהלות... מתנדבים מקבלים קריאה לבית מסוים, אולם בשל ריבוי הודעות, הודעות חשובות וקריטיות נופלות בין הכיסאות ולא שמים לב אליהן. לאור כך בניתי שם מוקד טלפוני יעיל, עם תוכנות מיוחדות, וברוך ה', עברנו להשתמש רק בדרכים כשרות

בלי סמארטפונים, והשירות השתפר פלאים! מאז פיתחתי בתוכי שנאה לכלי הזה. כי ראיתי במו עיני איך הוואטסאפ פשוט הרס את התפקוד, והוכיח את עצמו ככלי לא יעיל... ובכל זה אני מתייחס לצד הטכני שבעניין, מעבר לסכנה הרוחנית הגדולה שבדבר.

איזה מסר אתה יכול להעביר לבעלי עסקים המתמודדים מול לקוחות וחושבים שאם היה להם וואטסאפ היו יכולים לתת שירות טוב יותר?

בדרך כלל מדברים הרבה על כך שזה נותן זמינות ללקוחות. אני רוצה לומר, כי אכן זמינות נותנת הרגשה טובה ללקוח, אבל בסופו של יום זה דבר שלא זוכרים כל כך... העיקר מה שהלקוח לא שוכח, וזה המוצר שנשאר אצלו לאורך זמן. בסוף, הלקוח יזכור את האכפתיות ואת איכות המוצר, ופחות את הזמינות. וזה ברור כי ההיסחפות למדיה פוגעת בשירות, פוגעת באיכות המוצר ובהתאמה ללקוח, ובהבנת הצרכים שלו. ולכן גם מבחינת הלקוחות זה משתלם יותר כאשר בעל העסק מתנהל בצורה כשרה ואיכותית.

התחזקתם? חשוב לנו לשמוע חייגו למס' 033734777 שלוחה 1 והשאירו את ההודעה. תודה

המשך מעמוד 20 | הרב ישראל היימן

כמה צמחי פרא שצמחו סמוך לאחד העצים במטרה לעקור אותם. אבל פתאום הכתה בו ההכרה... יובל! אסור לעבוד באדמה! יש לי עוד שנה ארוכה כנצח לחכות...

הוא התיישב על אבן סמוכה ומחשבות אפפו אותו. התקופה היא בה הוא מכר את השדות עלתה במוחו, הרצון להקריב את כל אשר לו רק בשביל לעשות את רצון הבורא, הכאב שבמכירת השדות וההקרבה העצומה לאורך כל התקופה שאחר כך. ההיצמדות להוראותיו של נביא ה' וההליכה בעיניים עצומות אחר דבר הבורא. כל אלו עברו בסך והחיו את עצמם במוחו ובליבו של אליצור.

הוא קם מן האבן והחל לצעוד חזרה אל ביתו. קולו נישא במרחב כשהוא מפזם לעצמו ניגון אותו הוא הדביק למילים שחזרו על עצמם שוב ושוב.

"כי לי כל הארץ"!!

נתח כל כך גדול מחיי השקעתי בשביל להתרגל להקריב את רצונותי תשוקותי אהבותי ומאוויי לכבודו של מי שאמר והיה העולם. עכשיו הזמן לקצור את הפירות...

שהייתה לו, שהבורא דיבר איתו בצורה כל כך גלויה, ממש לראות בעיניים את יד ה' המכוונת ואת רחמי המרובים ששפך חמתו על השדות והפסדים כספיים ולא חלילה על דברים אחרים... הנביא הסביר לו בהזדמנות שאת הפריבילגיה הזו הקב"ה שומר לעובדיו הנאמנים איתם הוא מדקדק בעולם הזה עד חוט השערה כדי להביאם לחיי העולם הבא.

כך או כך, עוברות להם השנים, הילדים כבר נשואים כולם ונכדים רבים ממלאים את הבית. ככל שמתקרב היובל לאליצור זו משהו בלב. השדות... הם חוזרות ביובל! לעת שנות הבינה אני אחזור להיות חקלאי! עכשיו זה כבר לא בשביל הכסף, ברוך ה' הוא מסודר. אבל ההרגל של כל השנים והזיכרונות מהעבודה המרגשת באדמה צפים ומתחזקים ככל ששנת היובל מתקרבת.

אחרי המתנה ארוכה היא הגיעה. שנת שמיטה האחרונה עברה, וביום כיפור נשמעה תקיעת השופר המיוחדת. התרגשותו של אליצור גברה, ממחרת יום הכיפורים הוא יצא אל השדות החדשות - ישנות שלו. הוא רכן אל האדמה ונשם אל קרבו את הריח המוכר. השדה לא מעובדת בכלל אחרי שנת השמיטה שעברה, הכרמים קצת שוממים והפרדסים מלאים עשבים שוטים. אליצור חפן בידי

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

היה להם בגינתם עגבניות, והיו לוקטים לכל ארוחה כמה עגבניות, ואבא הלך לחזו"א ושאלתו בפיו 'למה אני צריך לעשר כל פעם שאני לוקח עגבניה, מדוע לא מספיק שאעשר פעם אחת על כל העגבניות מיום זה!?'

דברים לזכות אבי מורי הרה"ג רבי משה חיים בן ר' אברהם יונה בירנצוויג זצ"ל הכ"מ

מאת: הרב בנימין בירנצוויג

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לְאָמֹר (כה, א)

מה שמיטה נאמרו כלולתיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כלליותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני. (כ"ז)

יסוד זה נאמר גם בדברי הפרוש המיוחס לרש"י בתחילת מסכת אבות - למה נקראת מסכת אבות בשם 'פרקי אבות' אלא 'נקראו אלו פרקי אבות מפני שנסדרו הנה דברי האבות הראשונים שקבלו את התורה זה מזה כגון משה ויהושע והזקנים עד אנשי כנסת"ג ושמאי והלל וריב"ז ותלמידיו, והודיענו רבי איך היו מעשיהם נכונים והיו מזהירים לאנשי דורם ומדריכים אותם בדרך הישרה, כמו כן ראוי לכל חכם להזהיר בני דורו לדרך הישרה'.

ומכן עלינו ללמוד את יסוד היהדות, שכולה העברת המסורת מדור לדור דור דור ודורשיו דור דור וחכמיו, ואין לנו לחדש מעצמנו שום דבר מבלי לשאול את החכמים והגדולים שבדור בכל דבר וענין, כי כל פרטותיה ודקדוקיה נאמרו בסיני, אין שום פרט שהתחדש אח"כ, הכל עבר במסורה, וכך עלינו להמשיך בכל עוז את מסורת התורה תמיד לשאול ולברר את ההלכה וההנהגה הראויה בכל דבר ולא לחדש מעצמו שום דבר מבלי שיש לו מסורה ומקור בדברי חכמים. אבא זצ"ל הכ"מ, היה מופלא עד מאד בדבקותו בגדולי הדור, וכבר מנערותו התבלט מאד בהנהגה מרוממת זו, ומספר אבא [והדברים התפרסמו בספרי תולדות מרנא החזו"א פאר הדור ומעשה איש], שבנערותו היה הולך לשאול את החזו"א כל שאלה קטנה כגדולה גם שאלות שהיו פשוטות ומפורשות אבל תמיד רצה לשמוע מפה קדוש את ההלכה וההוראה בכל ענין וכך סיפר:

כשהיו גרים בסמיכות לבני ברק בשכונת ותיקים, היה להם בגינתם ערוגת עגבניות, והיו לוקטים לכל ארוחה כמה עגבניות, ואבא הלך לחזו"א ושאלתו בפיו 'למה אני צריך לעשר כל פעם שאני לוקח עגבניה, מדוע לא מספיק שאעשר פעם אחת על כל העגבניות שאלקוט ביום זה!?' שאלה פשוטה שהיה מתאים לחזו"א לומר לנער הצעיר שלפניו שילך לרבה בחיידר שילמדו דיני תרומות ומעשרות, אבל מספר אבא שהחזו"א התיישב איתו ובנועם וסבלנות אין קץ הסביר לו את דין התורה של המעשרות שזה רק בתלוש, וכך יצא אבא בהרגשת התרוממות משיעורו הקצר של החזו"א בפניו.

עוד סיפר אבא שכל שאלה הוא היה רץ לשאול את החזו"א וכשגדל בחצר ביתם עץ אסקדיניה [שסק], רץ אין לחזו"א לשואלו מה

ברכתו, וכך שאלות של נער קטן שכל רצונו היה לשמוע בכל דבר דעת חכמים, היו נפתרות בנועם ובסבלנות על ידי גדול הדורות האחרונים הארי שעלה מבלל להשיב רוח תחיה לעם ישראל לקוממו ולגדלו לאחר השואה האיומה.

שאלה נוספת ומעניינת שסיפר אבא ששאל לחזו"א שהמסכה התברר באופן מופלא במהלך השבעה: אבא סיפר שפעם אחת הכיור בבית התקלקל ונזלו ממנו מים וזה היה ביום שישי אחה"צ, ואבא כדרכו במרץ נעורים אין רץ לביתו של החזו"א לשואלו מה לעשות. וכאן לא שמענו ממנו מה היתה התשובה החזו"א. ובמהלך השבעה כשספרנו מעשיות אלו ישב שם יהודי ת"ח נכבד, ששמע הדברים ואז אמר לנו שעולה בזכרוננו דברים ששמע ממון ר' חיים קניבסקי זצוק"ל ויתכן מאד שהדברים כווננו לאבא זצ"ל, הוא סיפר שמרן ר' חיים זצוק"ל סיפר לו על נער אחד שהיה מגיע לשאול את החזו"א כל מיני שאלות ואף שאלות פשוטות, ואחת השאלות סיפר ר' חיים זצ"ל היה שהנער הגיע ביום שישי אחה"צ לחזו"א ובפיו שאלה: הכיור התקלקל להם והוא נוזל מים, מה לעשות!?! שאל החזו"א את הנער 'וכי אני אינסטלטור. לך תזמין אינסטלטור', ענה הנער 'אבל אין עכשיו אינסטלטור בכאלו שעות', אמר החזו"א 'וכי מה אני יכול לעשות', ענה הנער 'שהחזו"א יברך שהקלקול יתוקן שלא נסבול בשבת מהנזילה', ומיד ברך החזו"א. ומספר ר' חיים זצוק"ל שהנער חזר לביתו וגילו שהנזילה נסתמה מעצמה במשך כל השבת, והנה רק יצאה שבת והנזילה התחילה שוב. כך סיפר אותו ת"ח נכבד, ולנו לא נשאר לחשוב אולי מעשה נפלא זה אכן היה גם באבינו זצ"ל.

בערוב ימיו סיפר על הקושי הגדול בחריטת החידושים על האבנים: "החריטה היתה קשה מאוד, ידי כאבו נורא מרוב מאמץ, אך הייתי מאושר עד מאוד... ידעתי שאיני עמל על דברים בטלים, אלא על תורה ה' הקדושה..."

משלים נאים על מאמר הז"ל: 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה...'

הרב ישראל ליוש

יְסַפְּרֶתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים... (כה ה.)

פרך כפשוטו! אך לא היתה לו כל ברירה, הן למזלו הרע הוא עבד! אלא שהמלך, מלך טוב היה, בסוף העבודה המפרכת, הוא העניק לעבד במתנה את כל הזהובים שספר... הנה הובהר לו שעמל של בן חורין עמל, עמלו לא היה לשוא, ולא היתה זו עבודת פרך, אלא עבודה מתגמלת ושוה...

משל זה, מבאר הגאון רבי חיים מוולאז'ין זי"ע, מסביר את מאמר הז"ל: 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה'. העמל ומתייגע בתורה, הרי לעצמו הוא עמל, הרי הוא מתעלה ותורתו מוענקת לו במתנה גמורה!

בספר 'לקוט לקח טוב' הביא על כך את משלו של הגאון רבי רפאל אליהו אליעזר מישקובסקי זצ"ל:

אדם ממדינה נחשלת ביקר במדינה נאורה יותר, וראה שם אדם מטפס על עמוד גבוה, וכשהגיע לראש העמוד קשר עצמו אל העמוד בכבלים עבים...

"כך מתנהגים בארץ מתקדמת...?" - תמה האורח - "במדינת, כאשר היו כובלים משהו אל עמוד הקלון, משום שעבר על חוקי המדינה, הוא היה מתנגד ומשתולל והיו צריכים להפעיל כח רב כדי לקשור אותו בעץ כרחו, והנה כאן אני רואה במדינה הנאורה שאדם מטפס וכובל את עצמו אל העמוד... וכי זו נאורות...?"!

"שוטה שבעולם" - השיבוהו אנשי המקום - "עמוד זה אינו עמוד קלון, והמטפס אינו עובר על החוק... זהו עמוד חשמל, והוא מטפס עליו כדי לתקנו, וברצונו הוא כובל את עצמו כדי שלא יפול..."

כך הם התורה והמצוות, הסביר הרב את הנמשל, אלו כבלים הנראים לאדם מבחוץ ככבלי ענישה מייסרים ולא נעימים, אך למקבלים על עצמם עול תורה ומצוות, אלו כבלי אהבה, כלבי חרות...

עניות קשה שררה בבית הורי הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, וכשרצה לכתוב חידושי תורה, היה אוסף אבנים מהרחוב וחורט עליהם את חידושי בקושי ובעמל רב...

בערוב ימיו סיפר על הקושי הגדול בחריטת החידושים על האבנים: "החריטה היתה קשה מאוד, ידי כאבו נורא מרוב מאמץ, אך הייתי מאושר עד מאוד... ידעתי שאיני עמל על דברים בטלים, אלא על תורה ה' הקדושה..."

"מי שעמל וחורט את תורתו באבנים, הוסיף רבי משה לנכדו, התורה תהא חרוטה על ליבו, ויזכה לחרות אמיתית, כי כגודל שעבוד הגוף לתורה, כך גודל החירות, שהרי 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה...'"

פעמיים הצטוונו לספור כפולות של שבע: בספירת העומר, שבעה ימים, שבעה שבועות. ובמצוות היובל, שבע שנים, שבע פעמים. ולשניהם ענין דומה ומטרה אחת, עפ"י מאמרו של הגאון רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל...

ספירת העומר היא ספירת היחיד, כפי שדרשו בגמ' (מנחות סה ב) עה"פ: 'וספרתם לכם': "שתהא ספירה לכל אחד ואחד". ואילו ספירת השמיטות עד היובל, הוא ציווי לבית דין הגדול המייצג את כלל האומה...

בספירת העומר, סופר כל יחיד ויחיד משעת חרותו האישית ביציאתו משעבוד מצרים, לקראת החירות האמיתית, קבלת התורה, כי הרי 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה'. והספירה לקראת מתן תורה מלמדת את הסופר, כי חרותו לא תמה ונשלמה כאשר גופו יצא ממצרים, והשעבוד והעבדות הגופנית פסקו, אלא זהו רק תחילתו של תהליך חרות מהותי ומשמעותי יותר, חרות הרוח והנפש, עטית עול מלכות שמים, תחת עול דרך ארץ...

ספירת השבועות, במצוות ספירת העומר, מלבד ספירת הימים, מחדדת את מטרת הספירה, משום שהיא כוללת ספירת שבע שבתות. ושומרי השבת מתחנכים ביום זה, שהעולם הנשלט כביכול ע"י האדם, נתון באמת לשלטונו של בורא העולם, המנהלו ומשגיחו בכל עת, וכל תנועה ופעולה הנעשים על ידי האדם, מכוונים ומופעלים בידי ית'. ורק אחרי חזרה שבע פעמים, שבע שבתות על ענין נשגב זה, נהיה מוכנים וראויים לחגוג את חג החרות הרוחני, בכניעה מוחלטת למלכות שמים, ע"י קבלת התורה הקדושה.

בספירת שבע שמיטות עד היובל, האומה כולה, כשהיא מיוצגת ע"י בית דין הגדול, מחדדת את עיקרון ההכנעה לה'. אך לא רק בחרותו האישית והפרטית של כל יחיד ויחיד, אלא גם בחרות הציבורית והכללית. האדמה כולה, הקנויה כביכול לעם ישראל, מצהירה מידי שמיטה שאף היא כנועה לרצונו ית' ונשלטת על ידו בלבד. וחוזרים ומשננים עיקרון זה שבע פעמים, שבע שמיטות, עד היובל, זמן קריאת הדרור בארץ לכל יושביה...

"ספור את ערמות הזהובים הזו הללו!" פקד המלך על עבדו. המלאכה היתה קשה ומשעממת, הערמות לא נגמרו, ופעמים רבות התבלבל העבד במספר, והיה עליו לספור שוב מתחילה. עבודת

כ"ק אדמו"ר מטאלנא שליט"א סיפר שבימי בחרותו זכה פעם בל"ג בעומר לפנות בוקר להתלוות לרבו הרה"ק ה'בית ישראל' מגור, ובעת לכתם פנה אליו ה'בית ישראל' ואמר לו: "אנו מזמרים בל"ג בעומר" - "תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו" --- איזו היא התורה של רבי שמעון שמאירה את עינינו???"

המסתורין רב הוא. - זה קרוב לחמש שנים שאין העליה למירון מתנהל כסדרו

מאת: הרב אליהו שור

זה קרוב לחמש שנים שאין העליה למירון מתנהל כסדרו. כל שנה וסיבותיה שלה, לא נפרטם כי מעציבים המה. וכפי הנראה, גם השנה, רובינו הגדול לא נוכל לעלות למירון בדיצה וחדוה כבימים ימימה. זה המצב. כך סיבב הקב"ה, זה רצונו, בטלים אנו להנהגתו אותנו, הכל בידי, והוא בעל הברירה. אך רבים נבוכים, כיצד צריך להתנהל בצל מניעת העליה מירונה, האיך ינהלו את סדר היום של ל"ג בעומר אלה שנהגו כל השנים כולם לעלות אצל קברו של התנא האלוקי. מה יעשו ביום זה? כיצד ינהגו?

הבה ניבחן את הדברים בפרספקטיבה של תורה וחסידות.

שמעו נא רבותי לסיפור נורא שהתרחש לפני למעלה מ 50 שנה:

בחיי חיותו של מרן הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זי"ע, היה נהוג בחצר הקודש גור שבכל שבת היו מסתופפים בצילו ישיבה אחרת מרשת הישיבות של חסידי גור, שבת אחת הסתופפה ישיבת גור שבירושלים, השבת הבאה היתה שמורה לישיבה בתל אביב, וכן הלאה.

לקראת שבת אחת, פרשת תולדות, אשר היתה שמורה לישיבה בתל אביב, הודיעו לפתע ממעון קודשו של הרבי, שבשל קשיים לא צפויים לא יוכל הרבי לקבל בשבת זו את פני הבחורים מהישיבה בתל אביב, אלא ישארו הם על מקומם בתל אביב, ובשבת אחרת, בעוד כמה שבועות, ישלימו!

מפח הנפש היה גדול. הן כה הרבה התכוננו הבחורים בהכנה רוחנית ונפשית לקראת ההסתופפות בצל הקודש. הן ימים ארוכים מחכים הם לשבת נפלאה זו. והנה עתה, ימים ספורים לפני שבת קודש מודיעים להם שהשבת בצל הרבי מבוטלת.

נבוכים היו ביותר ועוגמת נפשם היתה רבה מכך. ולא ידעו כיצד להכיל הודעה מאכזבת זו.

בחור אחד היה שהחליט בנפשו לאור ההודעה: 'אכן, ההודעה מאכזת, הרי הלבבות כבר המו לקראת השבת הנפלאה, אך מה צריך לעשות למעשה?' החליט בחור בנפשו: 'עבור עלי מה, אכן גופי ועצמותי הגשמיים אינם יכולים לשהות בצל הקודש, אכן. אך מחשבותי, רעיוני ונשמת י'כולים הם להיות ספונים ואפופים תחת רוחו הטמירה והנהגות הקודש של הרבי שליט"א'. לכן החליט

הבחור נאמנה שהוא אינו משנה במאומה מכל ההכנות הרוחניות שקיבל על עצמו לקראת שבת ההסתופפות כאילו פניו כן מועדות לנסוע אל הצדיק.

אף בשבת קודש התחזק בחור זה, והתנהג בכל אורחותיו כאילו הוא נמצא בצל הקודש, כמה שעות הגונות לפני תפילת קבלת שבת כבר התנועע על תלמודו כאילו הוא נמצא עתה במרכזה של בית המדרש ברלב"ה, ולא בישיבה בתל אביב. תפילתו בהתלהבות היתה ובשמחה, כבצל הצדיק, גם ב'פארטאגס' - השעות שלפנות בוקר כהכנה לתפילה, השתתף שעות רבות, כאילו הוא יושב, ובעל השמועה - הרבי הבית ישראל עומד לנגדו!

כה עברה עליו שבת נפלאה, מלאה בעבודת ד' ובסיפוק רוחני עמוק! שמעו דבר ד' החרדים אל דברו: לשבת האחרת, כשהישיבה בתל אביב זכתה סוף סוף לעלות ירושלימה ולהסתופף בצל הצדיק, עברו כולם לקבלת שלום אצל הרבי, אך בהגיע בחור זה אל הרבי, החזיק הרבי בידו, ונענעה בדביקות, בקוראו אליו לפתע: "הרי עימנו הייתה זה עתה אך לפני כמה שבתות, בשבת פרשת תולדות. עימנו יחד הייתה!"

הבחור היה המום. אך מיד הבין. וידע שהרבי דבריו אמת, אכן היה עם הרבי בשבת פרשת תולדות. הן כל הנהגותיו ואורחותיו בשבת זו

היו זהים לחלוטין להנהגות שאותם ביצע בצל הרבי!
כעת בימים אלו, כולנו נמצאים במצבו של אותו בחור מסכן שהפסיד
הזדמנות פז של שהייה בצל הרבי.
כל אחד חש תחושת החמצה והפסד, מלווה בחשש - איך יתנהל לו
ל"ג בעומר תשפ"ד, ללא אפשרות לעלות מירונה בהילולא דרשב".
נלמד מבחור חכם זה, וננסה להיצמד בכל אורחותינו והליכותינו
כאילו אנו נמצאים בצילו של התנא האלוקי, נשמח בשמחתו -
מריחוק מקום אך מקירוב הלב, נלמד את דברי תורתו במאמרי
הזוהר הקדוש ובשאר המקומות, ונישא תפילה אל אבינו שבשמים
לגאולת הכלל והפרט, ושישים לצרות כלל ישראל די, וישועה גדולה
ישיענו בהילולא דבר יוחאי!
ובעיקר נאחז בחוזקה בהבטחה הגדולה שהבטיח לנו התנא האלוקי:
חס ושלוש שתשתכח תורה מישראל!
וכך מסופר, אף הוא על אותו צדיק, הרה"ק הבית ישראל מגור ז"ע,

מפי כ"ק אדמו"ר מטאלנא שליט"א שסיפר שבימי בחרותו זכה
פעם בל"ג בעומר לפנות בוקר להתלוות לרבו הרה"ק הבית ישראל'
מגור, ובעת לכתם פנה אליו הבית ישראל' ואמר לו: 'בוודאי הערב
תתקיים סעודת ל"ג בעומר בחבורת הבחורים שבישיבת סוכטשוב,
ואתה תישא דברים שם. נו, מה תאמר להם?... שתק הטאלנער
רבי' וביקש לשמוע מה יאמר הרבי.
"אנו מזמרים בל"ג בעומר" - פתח הבית ישראל' פיו בחכמה -
"תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו" --- איזו היא התורה של רבי
שמעון שמאירה את עינינו???"
"זו היא התורה של "חס ושלוש שתשתכח תורה מישראל" שאמר
רבי שמעון!", השיב הרבי. "והיא אשר מאירה את עינינו ומגינה
עלינו עד סוף כל הדורות, לכך נתכוון הפייטן (שהוא מרן ה'בן
איש חי') זצוק"ל בפיוט הקדוש! הוא אשר תאמר להם בסעודה
בסוכטשוב"... סיים הרבי.

המשך מעמוד 19 | הרב צבי גטקר

הסיפור השני והאחרון להיום,

הסיפור השני והאחרון להיום היה באותה השנה עם יבול הפלפלים
החריפים שגידלנו בין השאר.
באנו לקטוף את הפלפלים החריפים וגילינו שברכת השישית פקדה
את חמשת החלקות שבהם זרענו פלפל חריף, חיכו לנו המוני
המוני פלפלים חריפים באיכות מצוינת. שמחנו לראות את ברכת
השם, אבל לא ידענו איך להתמודד איתה, כי אני רגיל לשווק את
סחורתי לסוחרים מקומיים, ועם כל הכבוד ליבול האיכותי שלי, כמה
פלפלים חריפים כבר אפשר למכור ברחבי קריית שמונה והסביבה?
מה אעשה עם כזו כמות.
שחתי את הבעיה לאחד הסוחרים, שסיפר לי כי יש סיטונאי חדש
בסביבה וכדאי שאצור איתו קשר, כמובן שדיברנו והצעתי לו לקנות
פלפלים חריפים, הוא ביקש לראות את האיכות, ירדתי אליו והראתי
לו את היבול, והוא בתגובה אמר לי תקטוף הכל ותביא לי אני אקנה את
כל הכמות. הסברתי לו כי מדובר בכמויות אסטרונומיות, זה פלפלים
חריפים בשביל חצי מדינה, והוא צחק, והסביר לי כי הוא ואחיו שותפים,
יש להם עסק סיטונאי ענק שמשווק ממישור החוף הצפוני ועד הגבול.
שמחתי מאוד, וניגשתי יחד עם שותפי לקטיף השפע, לקחנו פועלים
רבים וקטפנו וקטפנו ולא הפסקנו לקטוף, סיימנו לקצור שלשה
חלקות באנו להתחיל את השתים הנותרות וכבר השלשה שקטפנו
זה עתה התמלאו שוב בפלפלים עסיסיים, כך קטפנו וקטפנו במשך
ארבעה חודשים! לא יאומן, היבול היה עצום, אבל הסוחר רק שמח
ושילם ברחבות, סיימנו לקטוף, ובאתי אל הסוחר לקבל את התשלום
האחרון, הסוחר סיפר לי כי העסק הסיטונאי שלהם נקלע לקשיים והוא
יסגר בקרוב ממש וביקש ממני לבוא לקראתו ולפרוס את התשלומים,
באתי כמובן לקראתו, והוא אכן שילם, ובסיום התשלומים, העסק
כבר נסגר סופית. פשוט העסק הזה הוקם רק כדי לשווק את ברכת
הפלפלים שלי, אין הסבר אחר.

פעם הבטתי באכזבה לכיון חלקת הפול שהייתה במרומי ההר.
בשלב מסוים הגיע הזמן שהתפנית והוצרכתי לראות מה קורה
בחלקת הפול, נגשתי וראיתי דבר מדהים, לא זו בלבד שהפול לא
קפא אלא גדל כראוי, נוסף לכך מאחר והקרח שיטח את הקלחים,
גדלו בין השורות שורות נוספות של פול, פשוט הפול שכבר כך גדל
הרבה הכפיל את עצמו!, אמנם הפול השני היה קטנטן יותר אבל
עדיין גדול מספיק בשביל שיהא ראוי לשיווק.
הבנתי כי בלי שהתכוננתי יש לי כעת עבודת קטיף נרחבת ומידית,
בחפשי אחר פועלים, נזכרתי כי דרוזי מהאזור כבר מבקש ממני זמן
רב שאעסיק אותו, התקשרתי אליו, וסיכמנו שהוא יגיע למחרת
לקטיף.
הוא הגיע, אני הבאתי לו את מה שצריך, הראתי לו את החלקה.
ואני ירדתי למטה לחלקות הרגילות ממשיך בעבודתי. עובר כמעט
מחצית השעה ואני מסתכל למעלה ורואה שהדרוזי לא עובד, הוא
רק עומד כמו נציב קרח ומסתכל על השדה. כשראיתי שזה נמשך
עוד ועוד, נסעתי אליו ואמרתי לו, 'לא הבנתי באת לעבוד או לחלום'
מה אתה עושה? אתה מתחנן שאשיג לך עבודה ובפועל אתה ניצב
כבול עין.
והוא מסתובב אלי ואומר לי בערבית, פיני, תשמע מה אני אומר לך,
הארץ הזאת היא של היהודים, האלוקים נתן אותה לכם, זה ברור
כשמש.
במקום פועל הבאתי פילוסוף אתם מבינים..
אך אז הוא המשיך והסביר: אני כבר חצי שעה משתומם, אני
ומשפחתי מגדלים פול למעלה מארבעים שנה, מעולם לא ראיתי
ולא שמעתי שהפול מכפיל את עצמו, אין דבר כזה, אני פשוט
משתומם מהתופעה ומנסה להבין את פשרה, והמסקנא שלי מזה
היא ברורה, זה מעשה אלוקי, שעושה האלוקים למי שהאדמה
שלו.. כמובן ששישית ושמיטה הגוי הזה לא מכיר.

ל"ג בעומר - רבי חיים ויטאל כתב בשער הכוונות, דרצונו של רשב"י שינהגו ישראל ביום זה בשמחה יתירה

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

מרבין בו קצת שמחה - כתב הרמ"א (ס' תצ"ז ס"ב): ומרבין בו קצת שמחה ואין אומרין בו תחנון. מספר טעמים נאמרו על ענין השמחה בל"ג בעומר: רבי חיים ויטאל כתב בשער הכוונות, דרצונו של רשב"י שינהגו ישראל ביום זה בשמחה יתירה, וכן כתב 'המאירי' (יבמות סב): לנהוג ביום זה בשמחה, מפני שבאותו יום פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות. ויש להבין מה השמחה שפסקו למות לאחר שכל 24,000 תלמידים מתו, וכי הקובר את אחרון בניו, כלום יש לו לשמוח על כך שמעתה פסקה מיתה מביתו? והנה ב'מעין גנים' (לרמ"ע מפאנו פ"ג) כתב דנגזרה הגזירה על ר"ע להסתלק מהעולם, ובחמלת עליו לא נסתלק ר"ע, אולם ניטלו 24,000 אלף תלמידיו ונסתלקו לבית עולמם חלף נפשו של רבי עקיבא. והדברים מבהילים! 24,000 גדולים וצדיקים, תלמידי ר"ע, מתים תחת נפשו של ר"ע, וכשפסקה המגיפה ונשארו ר"ע וחמשת תלמידיו, נצטוו לנהוג ביום זה בשמחה, לפי שעלה הקרבן ונתקבל לרצון.

החיד"א (מראית עין' תצ"ג) מפקפק על המסורת שרשב"י נפטר בל"ג בעומר, וכתב טעם אחר לשמחה בל"ג בעומר: לאחר סילוקן של 24,000 תלמידי ר"ע היה העולם שמים בלי תורה, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנה להם, רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם העמידו תורה. ומאחר שחבורה קדושה זו הפיחה תורה בגחלת שארית הפליטה בל"ג בעומר - הוא יום שמחה, יום שהחל מחדש בניינו הרוחני של ישראל.

ה"חתם סופר" תמה אודות מנהגי השמחה והילולא דרשב"י

ה"חתם סופר" (שו"ת יו"ד רל"ג רל"ד) תמה אודות מנהגי השמחה והילולא דרשב"י, וכתב: ואף שכוונתם לשם שמים ובדאי שכרם רב, אבל אני הייתי מהפורשים, אולם ה'בן איש חי' (ב'תורה לשמה') כתב להתיר: תדע כי מנהג ישראל שהולכים בליל ל"ג בעומר למירון, ושם מדליקים חתיכות בגדים חשובים לכבוד הרשב"י - אין לפקפק על זה, מאחר שהם מתכוונים לשם מצוה, אין חשש 'בל תשחית', ומנהג ישראל תורה הוא. ועוד תדע שהרי נוהגים להדליק כמה נרות בביהכ"נ ביום, אע"פ שאין המקום מאיר באורם, ועם כל זה אין חשש של 'בל תשחית', מפני שהם מדליקים לכבוד ביהכ"נ או לכבוד הצדיקים (דאיסור 'בל תשחית' מהתורה זה רק בהשחתת אילנות, אולם המשבר כלים וקורע בגדים כתב הרמב"ם שזה רק איסור מדרבנן). ובישועות מלכו נתן טעם למנהג, דרשב"י ישב במערה בלי לבוש, ועסק בתורה, ונתעלה כמעלת אדם הראשון קודם החטא, וזה מרמזים בשריפת הבגדים שהצדיק הזה לא היה צריך למלבוש (ליקוטי תורה ח"ב דף ע"ו).

כתב רבי חיים ויטאל (כתב ב"שער הכוונות" דף פ"ז): ראיתי את רבי (האר"י) שהלך למירון בל"ג בעומר עם בני ביתו ושהה שם ג' ימים, וזה היה בבואו פעם הראשונה ממצרים. ורבי יונתן מתלמידי האר"י העיד על רבו: בפעם הראשונה לפני שבאתי אל האר"י ללמוד, הביא את בנו הקטן למירון עם בני ביתו, גם סיפרו לילד את שיער ראשו, כמנהג הידוע, ועשו משתה ושמחה.

מסופר שפעם היה הולך רשב"י לטבריה, ופגש אותו אליהו הנביא

"נחמד מאוד למעלה" - בזוהר (פ' פנחס דף רמ"א) מסופר שפעם היה הולך רשב"י לטבריה, ופגש אותו אליהו הנביא. א"ל אליהו לרשב"י: שלום עליך אדוני. א"ל רשב"י: במה עוסק עכשיו הקב"ה בישיבה שברקיע? א"ל אליהו הנביא: בסוד הקרבנות הוא עוסק, ואומר שם חידושי תורה משמך בעניין הקרבנות, אשריך שזכית לכך! ובאתי להקדים לך שלום. ביקש אליהו הנביא לשאול מרשב"י שאלה שנסתפקו בה במתיבתא דרקיעא, שהרי בעוה"ב אין אכילה ושתייה, והרי כתוב (שה"ש ה, א) 'באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי', וקשה, מי שאין בו אכילה ושתייה - איך הוא אומר 'אכלתי יערי עם דבשי שתייתי ייני עם חלבי'? נענה רשב"י לאליהו: ומה הקב"ה השיב לשואלים? א"ל אליהו: הקב"ה אמר לבני הישיבה של הרקיע - רשב"י הוא יאמר תשובה על שאלתכם, ולכן אומר אליהו לרשב"י: באתי לשאול ממך (וזהו שייסד רבינו הבא"ח בפיזוט לכבוד רשב"י "נחמד מאוד למעלה"). השיב רשב"י: כמה חביבות חיבב הקב"ה את כנסת ישראל, ומרוב אהבה שינה את מעשיו ממה שדרכו לעשות, כי אע"פ שאין דרכו באכילה ושתייה - בשביל אהבת המלכות הוא אוכל ושותה. ורשב"י הביא דוגמא נוספת מיעקב אבינו, שנאמר (בראשית כ"ח י"א) 'ויקח מאבני המקום, שיעקב אבינו כחתן שבא אל הכלה, אע"ג שאין דרכו לשכב אלא בכרים וכסתות (שהם נשמות י"ב שבטי קה) והכלה נתנה לו אבנים לשכב עליהם, את הכל יקבל ברצון, אע"פ שאין דרכו בכך. וא"כ מסכם רשב"י בענין 'אכלתי יערי עם דבשי' - אע"פ שאין דרכו בכך, עכ"פ בשביל אהבת הכלה, כשירוד אצלה מסייע לה ועושה רצונה. וכמו שאכן מצינו במלאכים ששלח הקב"ה לאברהם אבינו, שבמקומם בעולם היצירה, לא אכלו ולא שתו משפע אכילה גשמית, ועם כל זה בשביל אברהם אבינו אכלו ושתו כשירדו אצלם. א"ל אליהו הנביא לרשב"י: באמת הקב"ה רצה לומר חידוש זה לבני מתיבתא דרקיעא, ואולם העדיף שאתה תקשט בזה החידוש את השכינה, ותוכל השכינה

להתפאר לפני הקב"ה ולומר: ראה בן שילדתי וגידלתי שחידש חידוש זה וקישט אותי בקישוטים אלו. ומסיים אליהו הנביא ואומר לרשב"י: אשרי חלקך בעולם שקונך משתבח בך למעלה, ועליך נאמר (שמואל-ב- כ"ג ג) 'צדיק מושל יראת אלוקים' ('משכיל לאיתן').

ותמה ה'חוות יאיר': איך יכלו חכמים לגזור שאסור להלוות בריבית לעכו"ם, הא התורה התירה בפירוש?

"אל תקח מאתו נשך ותריבית... וחי אחיק עמך" (כ"ה ל"ו) - אך לנכרי מותר להלוות בריבית, כמש"כ בפרשת כי תצא "לנכרי תשיך", וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סי' קנ"ט ס"א, ומקורו בב"מ ע"א) דמהתורה

מותר להלוות בריבית לגוי, אבל חכמים אסרוהו שמא ילמד ממעשיו. ותמה ה'חוות יאיר' (סי' קמ"ב): איך יכלו חכמים לגזור שאסור להלוות בריבית לעכו"ם, הא התורה התירה בפירוש? וידוע מה שכתב הט"ז (או"ח סי' תקפ"ח סק"ה) דחכמים יכולים לגזור גזרות דווקא בדבר שהתורה לא התירה בפירוש, אבל אם כתבה התורה היתר בפירוש, אין כח ביד חכמים לגזור. וא"כ כאן, שהתורה התירה להלוות לגוי בריבית, כדכתיב 'לנכרי תשיך' (דברים כ"ג כ"א) היאך אסרו חכמים? על קושיה זו ישנם כמה תירוצים: א. הא דאין יכולים חכמים לגזור על דבר המפורש, זה רק לבטלו לגמרי. אבל כאן, הרי להלוות לגוי בריבית עד כדי חייו של הישראלי התיירו, וכן לת"ח מותר, א"כ לא נקרא דגורו על דבר המפורש, כיון דאין מבטלין לגמרי (שו"ת חתם סופר יו"ד סי' ק"ט). ב. לא נחשב מפורש בתורה להיתר, דבגמ' שם מבואר דאפשר דהפירוש בקרא כשאתה מלווה מהעכו"ם תן לו ריבית, א"כ לא הוי מפורש שמוותר ליקח ממנו ריבית, דאפשר לפרשו בעניין אחר (שו"ת רע"א מהדורא תנינא סי' ל"ב). ג. לא ציוותה התורה להלוות לנכרי בריבית, אלא שאם נלווה לו - ניקח ממנו ריבית, אבל אם נרחיק מצד עצמנו מלהלוות ממנו לא בחינם ולא בשכר - מזה לא דיברה התורה, ובאו חז"ל ואסרו הלוואה, ומי שמלווה לו מאיזה סיבה, מחוייב ליקח ממנו ריבית ע"פ דין תורה (חת"ס הנ"ל). ד. בדבר שנתחדש לפי הזמן והטעם, יכולים חכמים לגזור אף על דבר המפורש בתורה. ולפי"ז י"ל דחכמים ראו שבהמשך הזמן הלוואת ריבית תביא שילמדו הישראלים ממעשה הגויים, לכך ראו לגזור, אע"פ שהתורה התירה, משום דהחשש נולד רק אח"כ (שו"ת תורת חסד ח"א סימן י"א ס"ק י"א) (מעדני אשר).

חידות לפרשת השבוע:

- א. מי הוא הבעל חיים, אשר כאשר נמצא הוא ברשות האדם - אינו אוכל כלום עד שימות, ומאיך כשהוא משוחרר - מנגן ושר?
- ב. האם מברכים על ספירת השמיטין?
- ג. בזכות איזו מצווה נגאלים ישראל?
- ד. היכן רמוזה בפרשתנו המצווה לשמור שמיטה ויובל?
- ה. מדוע נקרא חומש ויקרא 'תורת כהנים', כיצד נקרא חומש ויקרא בשפה הלטינית ומדוע?

- **תשובה לחידה א.** כתב ה'אבן עזרא' עה"פ בפרשתנו 'וקראתם דרור', שכך נקרא העוף הקטן המקנן בבתים, שכל זמן שהוא ברשות עצמו - מנגן, אך כשהוא נמצא אצל האדם - אינו אוכל כלום עד שימות.
 - **תשובה לחידה ב.** כתב ה'חזקוני' עה"פ בפרשתנו 'וספרת לך שבע שבתות שנים': לפי שאין כאן אלא ספירה אחת בבי"ד אין צריך לברך, אבל ספירת העומר, דכתיב ביה שתי ספירות, אחת בפרשת אמור (לעיל כ"ג ט"ו) והשניה בפרשת ראה (דברים ט"ז) - אחת לבי"ד ואחת לציבור - לכך צריך לברך. אמנם, בתוס' בכתובות (ע"ב). מבואר שצריך לברך על ספירת היובל, והקשה שם מדוע לא מברכת הזבה על ספירתה כמו שמברכים בספירת העומר, ותיירץ שאין מברכים אלא ביובל, שמברכים ב"ד בכל שנה, שלעולם יוכל לספור כסדר, וכן בספירת העומר. אבל זבה, שאם תראה תסתור ספירתה - אין לה למנות (ובשל"ה גרס בתוס' 'אין לה לברך'). ומבואר בתוס' שבי"ד מברכים על ספירת היובל.
 - **תשובה לחידה ג.** כתב בדעת זקנים מבעלי התוס' עה"פ בסוף פרשת בהר "אני ה' אלוקיכם", שבא ליתן טעם מדוע ניגאל בלא
- קיום המצוות, מפני שמ"מ מקיימים אנו את הדיבור "לא יהיה לך אלוהים אחרים".
- **תשובה לחידה ד.** כתב ה'חזקוני' בשם התרגום ירושלמי עה"פ "את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו": 'את שבתותי תשמורו' - היינו שנת השמיטה הנקראת 'שבת', 'ומקדשי תיראו' - היינו שנת היובל, שנאמר (לעיל כ"ה י"ב) "קודש תהיה לכם" וכדאיתא בתנחומא.
 - **תשובה לחידה ה.** כתב ה'חזקוני' בסוף החומש: "ספר זה נקרא 'תורת כהנים', על ידי שכל המצוות שייכי בכהן, כגון הלכות קרבנות ואיסורי מאכלות דשייכא בהו הוראה שהיא על ידי כהן, כדכתיב "וירו משפטיך ליעקב" וגו', והלכות טומאות וטהרות שלא לאכול דבר טמא להיות נבדל מלהיכנס למקדש, והלכות זבים ומצורעים ונגעים ובעלי קריין ויולדות, שבתות וימים טובים שיש בהם קרבנות הקרבים על ידי כהן, והלכות ערכים שהכהנים מעריכים ומחרימין שהם כהנים, ושביעית ויובל שכהנים מקדשים השנים ותוקעים ביובל, כדכתיב "ובני אהרן יתקעו" וגו'. ובלשון לאטי"ן נקרא לויטיק"ו על שם הספר שהוא תורת כהנים בני לוי, לשון נופל על לשון.

האם מותר ללמוד לפני תפילת ערבית? האם מותר לאכול ארוחת ערב בחדר האוכל ללא 'שומר' לתפילת ערבית? והאם שעון מעורר נחשב כ'שומר'?

החל מחצי שעה לפני צאת הכוכבים, אסור לאכול פת בכמות של יותר מ'כביצה' [יותר מ'100-150 סמ"ק, לשיטות השונות], בטרם יקרא קריאת שמע של ערבית; מחשש שהסעודה תמשך, או שתגרום לו לעייפות ולהרדמות, וישכח לקרוא קריאת שמע. והחל מצאת הכוכבים, אין לאכול כל סעודה שהיא, בטרם יתפלל תפילת ערבית. וחצי שעה זו, היא חצי שעה 'זמנית'; [ויש שהסתפק, שמא הכוונה לחצי שעה רגילה - 30 דקות]. ואם עבר והתחיל בסעודה בזמן האסור, יפסיק עד לאחר שיקרא קריאת שמע. ואם התחיל בהיתר, דהיינו שהתחיל בסעודה יותר מחצי שעה לפני צאת הכוכבים - אינו צריך להפסיק את סעודתו אלא בכדי שיאשר זמן המספיק לקריאת שמע ולתפילת ערבית.

וכשם שאסור לאכול סעודה החל מחצי שעה לפני צאת הכוכבים כל עוד לא קרא קריאת שמע של ערבית, כך אסור לישון - ואף אם בדעתו לישון מספר דקות בלבד - וזאת מחשש שמא תמשך שנתו ולא יקרא קריאת שמע של ערבית. וכמו כן, אסור לעסוק בזמן זה בכל עיסוק העשוי להמשך ולהסיח את הדעת ממצות קריאת שמע; ויש אומרים, שכל מלאכה אסורה. ויש שמצדד להתיר כל עיסוק שהוא, מלבד סעודה, עד לצאת הכוכבים. ולימוד תורה, מותר לכל הדעות עד לצאת הכוכבים, ואדרבה, מצוה היא. ואם דרכו להתפלל ערבית בציבור במנין קבוע, מותר ללמוד אף לאחר צאת הכוכבים.

מי שהעמיד 'שומר' שיזכיר לו לקרוא קריאת שמע של ערבית ולהתפלל, רשאי לאכול ולעשות כל מלאכה אף לאחר צאת הכוכבים. ובתנאי שה'שומר' אינו אוכל בעצמו סעודת פת, ולא עוסק באחד העיסוקים האסורים הנ"ל. ודעת הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"ח קניבסקי זצ"ל, שניתן להעמיד קטן כשומר. ובישיבות וכדומה, שזמן תפילת ערבית קבוע, וגם יש זמן מוגבל לאכילה ולא נותנים להשיאר בחדר האוכל לאחר הזמן - דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל שהדבר נחשב כהעמדת שומר. והארחות חיים מספינקא כתב, שבשעות שרוב בני האדם ישנים, אין העמדת שומר מועילה כלל, משום שיש לחשוש שהשומר ירדם.

ואם משתתף בסעודה גדולה, כסעודת נישואין, ברית מילה וכדומה - לדעת הגר"ח קניבסקי זצ"ל, לא מועיל שומר, אולם, הבן איש חי כתב שמועיל שומר גם בסעודה גדולה, וכן דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל.

ושעון מעורר - לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"ש וואזנר זצ"ל, נחשב כשומר. לדעת הגר"ש ז' אויערבך זצ"ל יש להחשיבו כשומר רק לענין אכילה, אבל לא לענין שינה, משום שיש לחשוש שיכבהו וינמנם מעט וישקע שוב בשינה. ופתק לתזכורת - דעת הגר"י קמינצקי זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, שאינו נחשב כשומר.

מדוע לא אומרים 'והוא רחום' לפני תפילת ערבית של שבת? מי שלא שמע 'ברכו' - האם צריך לחפש מנין אחר כדי לשמוע 'ברכו' לפני התפילה?

מנהג כל ישראל, לומר לפני תפילת ערבית את הפסוק 'והוא רחום יְפַרְעֵנוּ וְלֹא יִשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ וְלֹא יַעֲרִיךְ כָּל חַמָּתוֹ'. והראשונים כתבו כמה טעמים לדבר, ומִהֶם: א. בזמני התפילות

של שחרית ומנחה, היו מקריבים את קרבנות התמיד של שחר ושל בין הערבים, המכפרים על העוונות, ובערבית אין קרבן, ולכן הנהיגו להתפלל על הכפרה. ב. בשנים קדמוניות, היו שנהגו ללקות לפני תפילת ערבית, כדי לכפר על החטאים שחטאו במשך היום, ובשעת ההלקאה היו אומרים פסוק זה - 'והוא רחום' - אשר היו מקריאים אותו גם בשעת הלקאת ל"ט מלקות בבית דין. ולכן לא נהגו לומר פסוק זה בשבת וביום טוב, שהרי בימים אלו לא היו לוקים.

ומנהג רוב ישראל לומר לפני תפילת ערבית גם את הפסוקים: "ה' צָבָאוֹת עֲפֹנוּ... ", "ה' צָבָאוֹת אֲשֶׁרִי אָדָם... ", "ה' הוֹשִׁיעָה...". ורבים נוהגים לומר פסוקים נוספים, כדי לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה.

ולאחר כל האמירות הנ"ל, לפני ברכות קריאת שמע, אומר הש"ץ: "פָּרְכוּ אֶת ה' הַמְבוֹרָךְ", והציבור עונה: "ברוך ה' המבורך לעולם ועד", והש"ץ שב ועונה עם הציבור. ואמירה זו, היא קריאה לציבור לברך את הש"ת בברכות קריאת שמע, ולכן נחשבת כהתחלה של הברכה הראשונה של ברכת קריאת שמע; ולכן, מי שבדעתו להתפלל ערבית עם ציבור העונים פָּרְכוּ, יענה עמהם, ולאחר מכן אסור להפסיק בדיבור אף לדבר מצוה; ומותר להפסיק רק לעניית 'אמן' על ברכות מסוימות, 'אמן יהא שמיה רבה', פָּרְכוּ ו'קדושה', כדן אמצע ברכה של ברכות קריאת שמע [ראה במקורות].

ומי שהגיע לבית הכנסת באיחור ולא שמע פָּרְכוּ - הורה הגר"ח קניבסקי זצ"ל, שרשאי להתפלל שם, ואינו צריך לחפש מנין אחר שישמע בו פָּרְכוּ לפני ברכות קריאת שמע. ומי שהגיע לבית הכנסת לתפילת ערבית בשעת אמירת פָּרְכוּ - כתב הלקט הקמח החדש, שיענה עם הציבור, וידלג על 'והוא רחום'. ומי שיצא מבית הכסא ונטל ידיו, ובשעת אמירת פָּרְכוּ טרם בירך 'אשר יצר' - הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל, שיענה עם הציבור, ויברך אשר יצר לאחר התפילה.

מה אמר ה'מגיד' ל'בית יוסף' על לימוד המשניות לפני השינה? האם על פי הקבלה מותר לומר תהלים בלילה?

חכמינו ז"ל הפליגו מאוד במעלת לימוד התורה בלילה ובשכרו של הלומד, והפליגו מאוד בעונשו של מי שאינו לומד בלילה. וכתבו רבותינו הראשונים, שצריך להקפיד על הלימוד בלילה יותר מאשר על הלימוד ביום. ואין כוונת הדברים, כמובן, שחובה ללמוד לאורך כל הלילה, אלא שחובה ללמוד לכל הפחות לימוד מועט, ואף בלילות הקיץ הקצרים.

ובנוסף, ישנה מעלה בלימוד לפני השינה, וכפי שאמר ה'מגיד' ל'בית יוסף': "קודם השינה תקרא עשרה פרקים [של משניות], ובזה תתעלה נשמתך מעלה מעלה, ותשיג כמה מדרגות וכמה מעלות טובות בהרהור אותן המשניות שקרית קודם השינה". והגר"ש וואזנר זצ"ל כתב, שלמרות שיש תלמידי חכמים הנוהגים ללמוד עד שעה מאוחרת ולקום בבוקר, עדיף לשכב לישון בשעה מוקדמת, ולעסוק בתורה לפנות בוקר, ובכך מכינים את הנפש לתפילה כראוי.

ומה לומדים בלילה? על פי הקבלה, אין לקרוא מקרא בלילה, ולכתחילה טוב לנהוג כן. והאחרונים הראו מקור לדבר בדברי חכמינו ז"ל במדרש על משה רבנו ע"ה, בהיותו ארבעים יום וארבעים לילה במרום: "מנין היה יודע משה אימתי יום? אלא, כשהקדוש ברוך הוא היה מלמדו תורה בכתב היה יודע שהוא יום, וכשהיה מלמדו על פה משנה ותלמוד היה יודע שהוא לילה". וביסוד ושורש העבודה כתב, שבלי לשיי ולליל שבת קודש, גם על פי הקבלה מותר לקרוא מקרא. והבן איש חי, המהרש"ם והכף החיים, הוסיפו, שהוא הדין לליל יום טוב.

והמהרש"ם כתב בשם האבני צדק, שבקריאת מקרא בציבור יש להקל; ויתכן שמשום כך ניתן לקרוא 'משנה תורה' [ספר דברים] בציבור בליל הושענא רבה, כנהוג במקומות רבים. ולימוד מקרא עם פירוש - כתבו היסוד ושורש העבודה והאבני צדק, שמותר בלילה גם על פי הקבלה. ואמירת תהלים - לדעת הבן איש חי, דינה כקריאת מקרא, ואף כשמתפלל על חולה; לדעת הכף החיים והאר לציון, לאחר חצות ניתן להקל; והאשל אברהם מבוטשאטש מצדד להקל אף לפני חצות.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

חֲמֵדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָת

באותן שבתות ישנתי על הרצפה בגן ילדים סמוך, ואכלתי אוכל קר, אבל הכל היה שווה לי בשביל לגרום למאות אנשים לשמור את השבת

הרה"ג רבי צבי אודסר שליט"א, חבר 'ועדת הרבנים למען קדושת השבת', על היכולות של כל אחד לקדש את השבת

מאת: אלעזר גולדברג

כשביררתי את הענין מול הבעלים, הם טענו שאכן ניסו לסגור אבל הבינו שזה בלתי אפשרי. אמרתי להם: אני יוא בעצמי בערב שבת הבאה, שעתיים לפני הדלקת הנרות, ויחד איתכם נסגור את הקניון הענק. הם הסכימו מיד. כך עזבתי את ביתי בירושלים בצהרי יום שישי וירדתי מירושלים לשפלה. הגעתי למשרדי הקניון כשעתיים לפני כניסת שבת ואז כינס בעל המתחם את מנהלי החנויות ואמר להם: כל מה שהרב הזה יאמר לכם תעשו. לקחתי את מערכת הכריזה של המתחם, והודעתי בנחישות: לקוחות יקרים, בעוד שעה נסגרות החנויות, נא להזדרז ולהגיע לקופות. אחרי עשרים דקות ביקשתי לסגור את שער החניה למכוניות נכנסות ובתוך שלוש דקות נחסם כל כביש הכניסה למקום, נוצר פקק תנועה ארוך מאוד ואנשים עזבו את המכוניות ונכנסו לקניות ברגל...

חצי שעה לפני הדלקת הנרות באו המאבטחים והודיעו לי שאין אפשרות לסגור את שער הכניסה להולכי רגל, הלקוחות ביקשו להיכנס לקניות בכל מחיר. ביקשתי לכבות את האור בכל החנויות ואז ניגשתי לשער הכניסה, היו שם מאות אנשים שלא הבינו מה יום מיזמיים... פניתי אליהם בצורת לבבית ואמרתי להם: יהודים יקרים! עוד שעה נכנסת שבת קודש. החנות נסגרת בעוד עשר דקות, אנא תבינו ואל תחללו את השבת. כל האנשים הסתובבו והלכו בלי לומר מילה.

כך עשיתי במשך ארבע שבתות רצופות. באותן שבתות ישנתי על הרצפה בגן ילדים סמוך, ואכלתי אוכל קר, אבל הכל היה שווה לי בשביל לגרום למאות אנשים לשמור את השבת. ברוך השם הקניון סגור עד היום בשבתות והיום כל לקוח שקונה שם מקבל 'קבלה' עליה מודפס: "ביום שישי הקניון נסגר בשעה 15:30 לכבוד שבת". אכן, יש בכוחו של יהודי אחד, לסגור מתחם גדול של חנויות בשבת! כי מי שלבו חם למען שמירת השבת, מסוגל 'לעשות את השבת', בהגברת כוח קדושתה בקרב עם ישראל...

במצוות שמירת השבת אנו מוצאים בתורה לשון מיוחדת שאינה מצויה בשאר המצוות. "ושמרו בני ישראל... לעשות את השבת". במדרש ביארו, שכל המשמר את השבת, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה את השבת. אולם באמת ניתן לבאר את הוראת התורה "לעשות את השבת" במשמעות נוספת. כוונת התורה היא שכל יהודי מחוייב לכאוב את כאב השבת המתחללת בראש כל חוצות על ידי אחיו היהודים ולעשות כל שביכלתו למנוע זאת וכאשר יצליח למנוע חילול שבת, נחשב לו כאילו עושה את קדושת השבת.

ואל יאמר האדם לעצמו: אני?! מה בכוחי למנוע את חילולי השבת, איזה כוח יש ליהודי בודד לפעול ולסגור חנות ענקית שפתוחה בשבת?! טענה זו אינה נכונה עובדתית ויעיד על כך המעשה המופלא ששמעתי לא מכבר מיהודי בעל לב חם לשמירת השבת וכך הוא סיפר: לפני כמה שנים שמעתי ממורי חמי שאחד מהקניונים הגדולים בעיר מגוריו באזור השפלה פועל גם בשבת ולמרות זאת קיימת תעודת הכשר במקום מרבני העיר. התקשרתי לרב העיר ושאלתי אותו לפשר הדבר, אבל הוא התחמק מלתת תשובה. לאחר דין ודברים ביקש ממני הרב שאנסה לפעול בענין הזה מול הבעלים, כי הוא אינו מסוגל ואינו יכול להשפיע עליהם.

לאחר שהתייעצתי עם רבותי וקיבלתי את ברכתם, הלכתי לבעל המקום וביקשתי שיסגור את המתחם בשבת. הוא קרא לשותף שלו ואז הם שאלו אותי: מי אתה? והשבתי להם: אני הבן של בורא העולם ואני אומר לך שאם תסגור בשבת רק תרוויח מכך, כי השבת היא מקור הברכה לכל ששת ימי החול. הם החלו לטעון בפני שלא ניתן לסגור כזה מתחם ענק. אמרתי להם: אני יעזור לכם, נתפלל יחד לסייעתא דשמיא ובעזרת השם נעשה ונצליח! הם התרגשו מאוד והסכימו לסגור בשבת. עברו כמה שבתות והתברר לי שהקניון נותר פתוח בשבת.

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה